

Ileana-Lucia Floran

CUVÂNT DESPRE CUVINTE

EDITURA "Emma"® -
ORĂȘTIE - 2009

Ileana-Lucia Floran

CUVÂNT DESPRE CUVINTE

EDITURA "Emma®"
ORĂŞTIE - 2009

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
FLORAN, ILEANA-LUCIA
Cuvânt despre cuvinte / Ileana-Lucia Floran. - Orăştie : Editura Emma, 2009
ISBN 978-973-1866-33-8

821.135.1-92

Redactare computerizată: Ileana-Lucia Floran
Coperta : Ileana - Lucia Floranâ

Tipărit : Imprimeria „EMMA”

Emma ®
Aveţi nevoie de noi!

e-mail : office@emma.ro ; Tel./fax: 0254.241246
http://www.edituraemma.ro

Motivaţie

Probabil, vă veţi întreba de ce am dorit să transcriu într-un volum alocuţiunile făcute la diferite evenimente culturale, îndeosebi lansări de carte. Motivul este simplu: am dorit să aduc un omagiu prietenilor mei, scriitori de talent care au dăruit cititorilor partea sensibilă a sufletului lor, cu iubire, bucurie şi cu speranţa că niciodată, cuvântul scris nu va muri.

Pentru că „verba volant”, consider extrem de important ca pe lângă opera fiecăruia să dăinuiască şi umila părere a unui contemporan despre scrierile lor.

La acestea, am adăugat câteva articole apărute în ziarele locale şi altele noi, care nu şi-au mai găsit loc în presă, precum şi un articol mai special, dedicat marelui om de cultură, profesor, scriitor şi jurnalist Petru Baciu, care a fost unul dintre oamenii apropiaţi mie şi care a ajutat la construirea temeliei editurii „Emma”.

Le mulţumesc tuturor pentru ceea ce lasă în urma lor, pentru darul minunat pe care-l fac, prin talentul care le-a fost dăruit de bunul Dumnezeu.

Putere distructivă

A mai trecut o zi. Ba nu, a mai trecut o săptămână. O săptămână în care am fost înconjurată de muncă, stres şi...ştiri. Pardon, ştirile fac parte din stres. Deschid ziarul şi citesc: „Şapte firme din zece şi-au închis porţile, iar unele sunt în pragul falimentului”. Pornesc televizorul şi urmăresc un talk-show din care trag concluzia că ar fi posibil - nicidecum sigur - ca salariile şi pensiile să fie plătite încă o lună.

Îmi citesc e-mailurile şi găsesc cu litere de-o şchioapă, ştirea zilei: „Guvernul ar putea fi obligat, conform acordului cu F.M.I. să dea afară 200000 de bugetari până în 2011”. Numai ştiri care mă fac să mă cutremur. În gând îmi apare bunicul meu, care a trăit 97de ani şi care, deşi trecut prin două războaie mondiale, habar n-avea ce-i stresul trăindu-şi viaţa ca şi cum i-ar fi curs prin curte un râu cu lapte şi miere. Oare de ce? Sigur, nu din cauză că acum cincizeci de ani lumea ar fi fost alta, sau că oamenii ar fi trăit mai bine. Sigur, nu! Au fost vremuri mult mai grele decât acum, iar ziua de mâine nu era deloc însorită. Diferenţa este doar

de imagine. Problemele cotidiene erau mult mai puţin mediatizate, ca să nu spun deloc. Nu existau încă „analiştii politici” şi nici „moderatorii” radio-TV, aşa că nu avea cine să le explice trăitorilor din muncă cinstită că o duc rău şi că ar fi posibil s-o ducă şi mai rău. În Orăştie erau câteva tipografii, o librărie şi multe publicaţii, de la ziarele de ştiri până la cele specializate. Desigur că aceste publicaţii puteau exista deoarece erau citite. Desigur că se regăseau în paginile lor multe dintre problemele, nemulţumirile şi durerile cititorilor. Totuşi, nu cu atâta ostentaţie, nu cu atâta aplomb, nu ca şi cum, ziaristul ar fi deţinut piatra filosofală. Problema vieţii noastre este că aflăm de la alţii cum ne este viaţa şi cum o trăim. Ştirile, talk-show-urile şi emisiunile de dezvăluiri şocante ne conduc şi ne subjugă. De aici, probabil a şi apărut în folclorul nou strigătura: „Cu televizorul, aţi minţit poporul!”. Emisiunile mai sus amintite sunt cauza bolilor cauzate de stres, a anxietăţii colective şi a refugiului în telenovele şi manele. Ca un umil jurnalist, ce pot să spun? Trăiască a patra putere din stat, dar, vă rog, n-o lăsaţi să urce în ierarhie!

Ziua fatidică

Dintr-o curiozitate pur jurnalistică am întrebat câţiva şcolari de vârste diferite, dintre care unii abia intraţi pe băncile şcolii iar alţii aflaţi în pragul absolvirii, ce înseamnă pentru ei, Mihai Eminescu. Răspunsul era exact cel pe care-l aşteptam. Toţi, dar absolut toţi au spus pe nerăsuflate că Mihai Eminescu este „luceafărul poeziei româneşti", „poetul nepereche" sau „poetul nostru naţional", folosind nişte clişee introduse în manualele şcolare printr-o încercare a regimului totalitar de-a prezenta elevilor numai poetul genial care a fost Eminescu, evitând cu bună ştiinţă prezentarea lui ca un mare jurnalist, luptător neobosit pentru neam şi tară.

Desigur că nu putem despărţi numele lui Eminescu de poezie, acest lucru echivalând cu o blasfemie; el a fost şi rămâne un poet desăvârşit a cărui performanţă va fi greu de egalat. Dar, în acelaşi timp, suntem obligaţi, ca o reparaţie morală, să-l prezentăm în manuale, fie ele şi alternative, în articole sau în discursuri, aşa cum a fost, un român adevărat,

un om politic şi un mare ziarist, care în climatul socio-politic al anilor 1880 incomoda cercurile politicii româneşti şi căruia i s-a înscenat o boală cumplită, pentru a putea fi îndepărtat de la conducerea ziarului „Timpul”.

Restabilirea adevărului despre Eminescu este o datorie de onoare a oricărui ziarist deoarece cea mai însemnată parte a activităţii sale a fost dedicată gazetăriei şi politicii. Eminescu devine ziarist încă din anul 1876, debutând la Curierul de Iaşi. Din 1877 devine redactor la ziarul „Timpul” iar din 1880, tot la „Timpul”, redactor şef şi redactor pe teme politice.

Munca sa a fost întreruptă într-un mod brutal în iunie 1883, când a fost trimis cu forţa la un ospiciu, devenind astfel, graţie puterii de stat de atunci, unul dintre primii deţinuţi politici ai statului român modern şi cu siguranţă primul ziarist căruia condeiul îi este întrerupt într-un mod atât de brutal. Şi asta pentru că România se afla în acel moment în pragul semnării tratatului cu Tripla Alianţă, negociat de mai bine de doi ani şi jumătate de către junimiştii conduşi de Carp cu totala susţinere a lui Titu Maiorescu, iar Eminescu, perfect sănătos, a citit la „Junimea”, la începutul lunii iunie, la Iaşi,

cu ocazia dezvelirii statuii lui Ştefan cel Mare, poemul său „Doina”, în cadrul unor sărbători naţionaliste care au iritat puterea. Mai mult decât atât, Von Bismarck ameninţă România cu declararea războiului, aşa cum scrie Nicolae Georgescu în cartea “A doua viaţă a lui Eminescu”, dacă nu retractează urgent afirmaţiile naţionaliste şi nu dă asigurări ferme că va intra în sfera de influenţă a Germaniei şi Austro-Ungariei. De asemenea, se cere desfiinţarea urgentă a Societăţii „Carpaţii”, societate în care Eminescu avea rolul central şi care milita pentru ruperea Ardealului de Imperiul Austro-Ungar şi alipirea lui la Ţară.

Din cauza opiniei publice care-l iubea pe Eminescu şi care-i era în marea ei majoritate alături în planurile sale de unire şi reîntregire a „Daciei Mari”, îndepărtarea sa de la „Timpul”şi din viaţa politică s-a făcut rapid şi eficient fabricându-i-se o boală care putea fi invocată oricând era necesar, în codul de moravuri publice şi politice ale epocii „boala gravă” a nebuniei îndepărtându-l definitiv de viaţa publică; Nebun fiind, nimic din ceea ce-ar mai fi scris nu mai era de luat în considerare. Atunci, în acea zi de 28 iunie 1883, Eminescu a fost asasinat moral, lucrul fiind desăvârşit prin

asasinarea sa fizică printr-un proces lent de otrăvire cu mercur, prescris ca „tratament” pentru o presupusă demenţă.

„Timpul” vine cu o declaratie abia în 2 iulie 1883 în care spune: “Cu începere de astăzi, 1 iulie, direcţiunea politică şi redacţia ziarului “Timpul” este încredinţată d-lui Mihail Paleologu”. Opinia publică înţelege din acest comunicat că Eminescu este scos din presa românească. Deocamdată nu se dădea nicio explicaţie pentru măsura luată, dar acelaşi ziar revine cu un comunicat a doua zi, în 3 iulie: “Unul dintre colaboratorii acestei foi, d. Mihai Eminescu, a încetat de a mai lua parte în redacţie, atins fiind în mod subit de o gravă boală. Ne place însă a spera că lipsa dintre noi a acestui stimat confrate nu va fi de cât de scurtă durată şi că ne va fi dată fericirea de a anunţa revenirea sa sănătos la funcţiunile de până acum”.

Opinia publică nu este însă pe deplin lămurită de natura acelei boli grave asupra căreia domneşte tăcerea. Liniştea aparentă este însă conturbată de o epigramă publicată de Alexandru Macedonski în numărul din august al revistei „Literatorul”:

„Un X… pretins poet - acum

S-a dus pe cel mai jalnic drum…
L-aş plânge dacă-n balamuc
Destinul său n-ar fi mai bun
Căci până ieri a fost năuc
Şi azi nu e decât nebun.”

Imediat după apariţia epigramei, Ventura şi Macedonski intră într-o polemică puternică. Ventura, redactorul ziarului „L'Independence roumaine”, ziar al cărui director Emille Galli, fusese expulzat din Romania tot în acea zi fatidică de 28 iunie, găseşte prilejul perfect de a-l denigra pe Eminescu şi de a-l arăta în ochii opiniei publice drept un nebun tolerat de societate: “Nu este nici o îndoială, prin această epigramă este vizat nefericitul nostru coleg şi prieten, Eminescu”. Iată că Ventura, cel care anunţase poliţia de existenţa nebunului, se retrage acum în ipostaza prietenului indignat, arătând spre Macedonski: “Iată cine îl face nebun pe bietul Eminescu”. Macedonski, la rândul său încearcă să se apere spunând că este o epigrama veche, care a fost publicată fără ştirea sa, epigramă care în plus, nici nu îl vizează pe Eminescu. Răul este însă făcut iar Grigore Ventura reuşeşte dislocarea unui mare ziarist, a unui adversar de temut, din sistemul unui ziar de opoziţie.

Polemica se stinge, iar la 1 septembrie „Telegraful" este primul care anunţă: „Mai mulţi prieteni din capitală, amici ai nefericitului Eminescu, s-au decis a contribui lunar pentru întreţinerea amicului lor în casa de sănătate. D.T. Maiorescu are partea cea mai mare în această frumoasă şi nobilă acţiune."

La sfârşitul anul 1883, Titu Maiorescu, publică un volum cu 64 de poezii eminesciene, între care „Mai am un singur dor". Aceste poezii distrag atenţia opiniei publice de la acel Eminescu naţionalist, teoretician al problemelor societăţii româneşti. Astfel, abil, Maiorescu reuşeşte să despartă opera eminesciană, limitând-o la poezie şi anulându-i partea de ziaristică, de altfel mai bogată şi la fel de valoroasă.

Cu 23 de poezii publicate în reviste, Eminescu nu putea rămâne în conştiinţa naţională drept un mare poet şi cu atât mai puţin drept cel mai mare poet al neamului. Din 1883 şi până în 1911, Titu Maiorescu scoate 11 ediţii ale volumului „Poesii", acest lucru ducând la consacrarea definitivă a poetului. Dar Maiorescu are marele merit că „l-a salvat pe Eminescu din conjunctura lui 28 iunie 1883, în singurul mod în care mai putea: ca poet! Nu se

poate ca Eminescu să aibă o moarte definitivă. Moare ziaristul, moare omul politic, moare prietenul, dar nu poetul Eminescu, care are diamante", reconstituie eminescologul Nicolae Georgescu posibilul gând maiorescian.

Volumul de poezii are un succes teribil, dar fiind un volum de „poezii uşoare", suport pentru romanţe cântate în cafenele nu-i va aduce lui Eminescu nicio satisfacţie, el găsindu-se în acea perioadă la maturitate, după un stagiu de om public, ca teoretician al unei grave ideologii sociale şi naţionale, astfle încât câteodată se va revolta, va sparge vitrinele librăriilor, îşi va lua volumul de poezii de pe raft şi-l va arunca în noroi, călcându-şi-l în picioare. Bineînţeles, forţele de ordine au intervenit prompt iar „insurgentul" a ajuns la poliţie, sau mai rău, în 8 noiembrie 1886, la Mănăstirea Neamţ, la stabilimentul pentru alienaţi psihic.

De acolo, de la Mănăstirea Neamţ, poetul va trimite spre publicare lui Iacob Negruzzi, la Convorbiri literare, mai multe poezii, însoţite de un bileţel: "Îţi trimit deodată cu aceasta mai multe versuri cărora, de ţi se par acceptabile, le vei face loc în „Convorbiri". Îndealtminterelea, mă aflu bine şi sănătos în mijlocul acestor munţi şi-ţi doresc asemenea". Eminescu era deci

sănătos psihic şi capabil de a scrie.

Punând cap la cap toate dovezile strânse ani de zile, Ovidiu Vuia scrie: "Concluziile mele, ca medic neuropsihiatru, cercetător ştiinţific, autor a peste 100 de lucrări din domeniul patologiei creierului, sunt cât se poate de clare: Eminescu nu a suferit de lues si nu a avut o demenţă paralitică. În ceea ce priveşte alcoolismul, acesta nici nu intră în discuţie. Presupusul sifilis al lui Eminescu este scos din mâneca imposturii şi botezat ad-hoc congenital".

Prima criză a lui Eminescu, din 1883-1884, când a fost internat la Dr. Suţu, apoi la Ober Doebing, lânga Viena, cât şi recidiva din 1886-1887, când a fost internat la Mănăstirea Neamţului, institutul pentru alienaţi, corespund unei psihoze maniaco-depresive, cu siguranţă nu bolii incurabile; în amândoua cazurile a părăsit spitalul aproape complet restabilit, cu facultăţile intelectuale normale.

Aşadar, Eminescu a fost scos din viaţa publică şi declarat nebun pentru că atitudinea lui pentru unirea ţării-mamă cu Ardealul nu era bine văzută de conducerea de atunci a României. De remarcat în acest sens este o scrisoare a lui P.P. Carp către Titu Maiorescu în

care îi atrage atenţia: „Şi mai potoliţi-l pe Eminescu”. Eminescu a fost „potolit”. El a militat pentru trezirea şi emanciparea românilor şi de aceea a avut atât de mult de suferit. Pentru posteritate, a fost prezentat apoi doar ca un poet romantic.

Poetul Felix Narcis Nicolau, autor al cărţii „Eroismul eminescian”, este de părere că imaginea unui Eminescu melancolic, visător, copleşit de viaţă este complet greşită şi exagerată de cei care nu i-au înţeles adevărata personalitate: „Excesiv de suavul portret creionat lui Eminescu de nenumarate condeie a declanşat, în acelaşi fel, o reacţie inversă. Chiar un spirit acid, cum a fost cel al lui Arghezi, considera că, «într-un fel, Eminescu e sfântul preacurat al ghiersului românesc. Din tumultul dramatic al vieţii lui s-a ales un Crucificat». Trebuie să se remarce însă că accentul cade în prima propoziţie pe *într-un fel*. Într-altfel, autorul Luceafărului se dezvăluie ca o personalitate artistică de o forţă imaginativă covârşitoare, capabilă să creeze noi universuri, de o grandoare şi o plasticitate inegalabile. Vizionarismul istoric eminescian este conflictual la modul dialectic. Pe cerul fanteziei sale se înfruntă forţe antagonice care declanşeaza

conflagraţii universale”.

Nu pot încheia decât citându-l pe marele patriot Mihai Eminescu, jurnalist, poet şi om politic:

“Trăind în cercul vostru strâmt,
Norocul vă petrece,
Căci eu în lumea mea mă simt,
Nemuritor şi rece.”

Prea mici
pentru un univers atât de mare

Calea Lactee...galaxia în care vieţuim, în care Pământul nostru se roteşte de un timp nedefinit, pentru un timp nedefinit. Aici ne trăim iubirile, dezamăgirile, fericirile sau tristeţea, fără să ne gândim vreodată la legile care-o guvernează. Pentru noi, chiar şi Terra este o imensitate, dimensiunile galaxiei nici nu le putem percepe. Învăţăm conştiincioşi despre ani lumină sau viteza supersonică, dar nu conştientizăm.

Asta până în momentul în care o „ştire de ultimă oră” ne pune pe gânduri, deoarece patru imense galaxii s-au ciocnit una de cealaltă în cea mai mare coliziune cosmică observată vreodată şi datorită acestei ciocniri, astronomii se aşteaptă ca ele să fuzioneze, să formeze o singură galaxie de mari proporţii – de 10 ori mai mare decât galaxia noastră.

Fenomenul a fost observat cu ajutorul noului telescop de mare putere al NASA – Spitzer – dar şi cu ajutorul telescopului Chandra

şi permite strângerea de informaţii despre cum s-au format cele mai mari galaxii din Univers.
Descoperirea a fost făcută întâmplător, în timp ce Spitzer studia un mănunchi de câteva mii de galaxii. Astronomii au observat o imensă dâră de lumină provenind dintr-un „mănunchi” de galaxii, care se află la aproximativ 5 miliarde de ani lumină de Terra. Jumătate dintre stelele din cele patru galaxii au rămas, pentru moment, în afara galaxiei proaspăt formate, dar, cu timpul, ele vor fi atrase de aceasta.

Ce se va întâmpla cu noi în momentul în care ne vom pune fireasca întrebare, dacă nu care cumva şi galaxia noastră ar putea fi cândva implicată într-un asemenea fenomen?

Sau ne-am putea întreba retoric dacă vreuna dintre planetele care făceau parte din cele patru galaxii nu era locuită. Da, locuită de fiinţe inteligente, pe bază de carbon sau siliciu, care munceau şi visau, îşi creşteau copiii şi sperau într-o viaţă din ce în ce mai bună, mai lipsită de griji şi mai uşoară.

De aici până la ideea că suntem nişte particule de praf în ochii Universului nu e decât un pas. Un pas mic, exact ca cel făcut pe Lună şi din păcate la fel de mic şi pentru omenire.

Timpul se scurge numai pentru noi şi

numai în defavoarea noastră, muritori pe o planetă albastră. Universul nu este afectat de trecerea timpului, îl percepe altfel şi ne demonstrează încă şi încă odată câtă dreptate are teoria relativităţii.

Cadou de Crăciun

Andrei are 6 ani şi iubeşte muzica. Acest lucru nu e de loc întâmplător. S-a născut într-o familie în care muzica este la mare cinste. Mama, Anişoara, are o voce de excepţie. Nu putem uita recitalurile corului „Arhanghelii" la care este solistă. Şi fiindcă am amintit corul „Arhanghelii", trebuie să-l amintim pe tatăl lui Andrei - Dani - un muzician în adevăratul sens al cuvântului, care nu numai că este profesor de muzică, dar cântă atât la orgă cât şi solo şi nu în ultimul rând, are o mare pasiune: corul.

Dani îşi pune tot sufletul pentru a instrui şi conduce formaţia corală „Arhanghelii", cor al Bisericii Ortodoxe „Mihail şi Gavriil", care s-a născut din pasiunea şi munca lui şi din bunăvoinţa părintelui protopop Ionel Dumbravă care şi-a adus mereu aportul la performanţa acestuia.

Iată ce baze solide are educaţia muzicală a lui Andrei, care a fost dăruit de Dumnezeu cu talent, voinţă şi putere de muncă.

Să nu credeţi că a înregistra 18 colinde e un lucru simplu.

Sunt persoane mature pentru care munca

prin care ia naştere un CD este atât de istovitoare, încât sunt tentate să renunţe. Şi atunci, cum a făcut faţă Andrei, un copil de 6 ani acestei munci? Desigur, numai datorită părinţilor săi care i-au fost alături, l-au îndrumat, l-au ajutat şi au transformat munca într-o joacă.

Aşa s-a născut PERFORMANŢA.

Aşa s-a născut o stea.

Andrei Şfarţ s-a lansat în muzică în cel mai frumos mod cu putinţă: cântând colindele noastre sfinte, bucurându-ne şi bucurându-se de Naşterea Domnului nostru Isus Cristos. Acest lucru nu este întâmplător dacă ne gândim că CD-ul a apărut la Studioul tatălui său, Dani Şfarţ, student teolog şi sub îndrumarea părintelui protopop Ionel Dumbravă, un om excepţional care iubeşte copiii şi nu ezită să dea o mână de ajutor la formarea lor.

Sunt sigură că vom mai auzi acest nume, deoarece Andrei are foarte multe de spus în muzică iar timpul e de partea lui.

Vreau să-l felicit pe Andrei din tot sufletul. Ascultând CD-ul, ne vom aminti întotdeauna de această zi fericită din copilăria sa, când pentru o clipă a devenit matur.

Sărbători fericite tuturor!

Limbajul publicităţii sau construirea unui mesaj publicitar clar

În anul 2002 a apărut la Editura Polirom din Iaşi, în colecţia "Collegium - Relaţii publice şi publicitate", o carte de excepţie pentru toţi cei care se pregătesc să lucreze, sau lucrează deja în publicitate. Autoarea, Angela Goddard, este profesor la Center for Human Communication Manchester Metropolitan University şi a fost timp de 12 ani moderator pentru proiectele nivelului A de limbă engleză.

Cartea are 192 de pagini şi este structurată în 8 capitole, introducere, un index de termeni şi un capitol de lecturi suplimentare. Capitolele au titluri simple dar incitante, de la definiţia unui mesaj publicitar, până la diferenţele dintre scriitor, narator şi cititor, variaţiile culturale – marca produsului – sau trucuri ale industriei publicităţii:

Cap.1: Ce este un mesaj publicitar?
Cap.2: Modalităţi de atragere a atenţiei
  Imagine
  Textul verbal

****

Lucrarea combină activităţile practice cu textele însoţite de comentarii, arătând modul în care sunt construite mesajele şi dând sugestii pentru cercetare.

****

Se ştie că publicitatea manipulează. Este un adevăr binecunoscut, dar care nu ne face mai puţin vulnerabili în faţa ei. Dacă suntem curioşi care este mecanismul acesti manipulări, cartea Angelei Goddard ne va fi de un real folos. Ne va învăţa cum se construieşte un mesaj publicitar, cum anumite cuvintele sau imagini, minuţios alese şi combinate, intră în interacţiune cu spiritul şi sufletul nostru, generând o anumită reacţie comportamentală, ca şi cum ar exista ceva magic în felul în care textul publicitar este creat deoarece, oricât de refractari am fi ideii de reclamă, acesta reuşeşte să ne influenţeze deciziile într-un anumit mod.

Sigur, putem face o analiză critică a reclamelor din jurul nostru, mai ales dacă dorim să epatăm, însă, doar citind această carte, nu vom deveni deodată nişte copywriteri de succes. Pentru aşa ceva mai este necesar să avem o profundă cunoaştere a minţii umane. Doar astfel putem îndrăzni să credem că vom declanşa prin mesajele noastre publicitare acele automatisme ale gândirii şi afectivităţii umane necesare obţinerii unui comportament aşteptat.

Angela Goddard susţine că „publicitatea nu înseamnă numai promovarea comercială a mărcilor, ci şi texte a căror menire este să

promoveze imaginea unui individ, grup sau organizaţie. Reclamele nu sunt doar nişte texte care acţionează la un singur nivel: intevin noţiuni complexe referitoare la audienţă, iar cititorii sunt nevoiţi să depună un efort semnificativ pentru a decoda mesajele şi pentru a înţelege diferitele relaţii comunicaţionale."

Publicitatea reprezintă un ansamblu de mijloace de comunicare nepersonale care are ca scop prezentarea indirectă a unui mesaj. Privirea este un comportament nonverbal şi în acelaşi timp un comportament social. Privirea prezentă în cele mai multe reclame, este cea în care personajul priveşte direct înainte în ochii celui care vede afişul publicitar. Acest mod de a privi incită receptorul, dar mai ales îi face o invitaţie implicită de a încerca produsul. Privirea este pătrunzătoare, fixându-te şi provocându-te. Prin aceasta se încearcă trezirea curiozităţii şi a instinctelor celui ce priveşte afişul.

Fiecare element al unei reclame joacă un rol: locul în care se realizează reclama, persoanele ce apar în ea, gesturile şi posturile adoptate, obiectele utilizate de persoane etc.

Preocupările de studiere a stereotipurilor de gen în reclame au apărut în Statele Unite ale

Americii. Primele cercetări au folosit metoda analizei conţinutului comunicării, având drept ţintă reclamele tipărite în ziare, acestea fiind mai accesibile la momentul respectiv.

Continua dezvoltare a spaţiului publicitar, atât la nivel practic, cât şi academic a făcut necesară o scurtă analiză calitativă a reclamelor. Aceasta, întrucât creşterea numărului de reclame şi de specialişti în domeniu nu este direct proportională cu nivelul calitativ al publicităţii.

Încă de la începutul capitolului 2: "Modalităţi de atragere a atenţiei", autoarea explică termenii *advert* (reclamă) şi *advertising* (publicitate), termeni care provin din latinescul *advertere* care înseamnă „a te îndrepta către ceva", atrăgându-ne atenţia asupra strategiilor prin care cei care concep mesajele publicitare, (advertising copywriters) le folosesc pentru a atrage cât mai mult atenţia.

Rolul publicităţii este acela de a face cunoscută compania, marca, de a-i crea o imagine favorabilă şi de a determina publicul să acţioneze prin achiziţionarea produselor sau serviciilor companiei respective. Aşadar, reclama trebuie să fie o investiţie şi nu o pierdere, aşa cum se întâmplă cu reclamele care

nu respectă principiile de bază ale creaţiei publicitare.

„Din ce în ce mai mult, însă, reclamele scrise trebuie să intre în competiţie cu o serie de alte texte din cadrul culturii noastre. În consecinţă, copywriterii trebuie să găsească modalităţi de a *ţipa* la noi din pagina tipărită. Una dintre strategiile de atragere a atenţiei dezvoltate recent este reproducerea unor imagini de senzaţie." Fotografiile folosite în campaniile publicitare sunt întâi codificate de autor pentru ca ulterior să fie decodificate de publicul ţintă pentru care au fost create. De aceea este obligatoriu ca semnele şi simbolurile folosite să existe în referenţialul cultural al acestuia, al publicului ţintă, vârsta, sexul, categoria socio-profesională, etnia, religia determinând gradul de descifrare a semnelor şi simbolurilor.

Fotografia publicitară ilustrează, explică, incită şi creează dorinţa de cumpărare utilizând tehnici fotografice specifice: unghiuri de fotografiere, planuri, contraste, focalizări, perspective şi nu de puţine ori prelucrarea imaginii reale.

Una dintre metodele folosite de companiile de publictate în scopul de a atrage

atenţia asupra mesajelor lor, este folosirea imaginilor tulburătoare.

Una dintre imaginile tulburătoare – şi nu numai – prezentate de Angela Goddard, este cea a bebeluşului care şochează prin impresia că efectiv comunică cu privitorul, interpretată prin termenul *paralimbaj*, transformă privitorul în partener interactiv în procesul comunicaţional.

Cititorul, tulburat încă de la prima vedere de imaginea din care reiese că „bebeluşului i s-a întâmplat ceva”, nu îi înţelege pe deplin semnificaţia decât în momentul în care a urmărit textul scris. „Textul schimbă în mare măsură sensul imaginii ca atare; în lipsa textului, imaginea ar fi şocantă şi atât.”

Comunicarea, în acest exemplu, poate fi gândită în termenii modelelor comunicării ce conţin elementele emiţător, receptor, canal de comunicare, mesaj, efect, feedback şi context. În cazul acestui tip de comunicare mesajul este codificat de către emiţător şi transmis destinatarului care îl va traduce aflând astfel ceea ce s-a dorit să fie transmis.

Cercetările ce au avut ca obiect de studiu faţa umană au demonstrat ca expresia feţei influenţează de multe ori comportamentul,

decizia sau evoluţia multor lucruri în situaţii diferite în care indivizii interacţionează.

Referentul ştiinţific al acestei lucrări, Sorin Psatta, este de părere că „reclamele pot fi privite ca un joc de puzzle. Autoarea a reuşit să spargă *codul* jocului, prezentând publicitatea într-o lumină clară. Ea demonstrează modul în care mesajele publicitare sunt construite din punct de vedere lingvistic, în contextul cultural contemporan. Lucrarea pune la dispoziţia celor interesaţi un vocabular analitic necesar pentru a înţelege cum reuşesc reclamele tipărite să aibă un efect persuasiv atât de convingător."

Autoarea şi-a concentrat atenţia asupra relaţiei dintre cuvântul scris sau vorbit şi imagine, explorând diferite strategii publicitare, precum conotaţiile şi jocurile de cuvinte.

Preocupările de studiere a stereotipurilor în reclame au apărut în Statele Unite ale Americii, primele studii de acest gen având drept obiectiv mai degrabă trasarea unui portret al femeii în reclame, decât determinarea impactului pe care acesta îl are asupra opiniilor, atitudinilor şi valorilor societăţii cu privire la rolurile fiecărui gen.

Primele cercetări au folosit metoda analizei conţinutului comunicării, având drept

ţintă reclamele tipărite în ziare, acestea fiind mai accesibile la momentul respectiv. Date fiind dezbaterile feminine ale vremii, cercetătorii s-au concentrat pe rolurile stereotipe în care erau portretizate femeile, îndeosebi în ceea ce priveşte statutul profesional şi locul de muncă.

Principalele concluzii la care s-a ajuns au temperat criticile feminine: femeile nu erau prezentate într-o manieră nepotrivită, însă postura în care erau nu reflecta corect datele demografice, ocupaţionale sau de comportament. Imaginile prezentate în reclame nu ţineau pasul cu evoluţia reală a situaţiei femeii în perioada respectivă, ci menţineau stereotipuri precum: „femeia trebuie să fie gospodină”, „femeile nu pot lua decizii importante”, „femeile depind în mare măsură de bărbaţi şi au nevoie să fie ajutate”. Din păcate, acest rol al femeii în societate a continuat să fie prezentat în mod similar chiar şi în anii ’90, personajele feminine fiind în general, portretizate mai degrabă ca fiind angajate în roluri domestice, fară loc de muncă, probabil căsătorite şi mai tinere decât personajele masculine.

Cercetătorii au inclus şi alte variabile (în afară de vârstă, situaţie de angajare, stare

civilă, rol), şi au ajuns la concluzia că femeile figurează mai puţin decât bărbaţii ca purtător de cuvânt care pledează pentru un anumit produs, că baza credibilităţii femeilor din reclame este mai degrabă faptul că folosesc acel produs decât acela că sunt autorităţi în domeniu.

Analizele conţinutului reclamelor tipărite realizate până în anii '80 au avut în vedere mai mult comentarea imaginilor stereotipizate despre femei şi bărbaţi, aşa cum reies din reclame, decât identificarea efectelor pe care aceste imagini le au asupra copiilor (în plin proces de socializare), adolescenţilor, tinerilor, adulţilor (de ambele sexe) etc. Acestă ultimă direcţie de cercetare, dezvoltată ulterior, se bazează desigur pe ideea că publicitatea poate influenţa în mod semnificativ percepţia despre gen la nivelul societăţii.

Angela Goddard susţine că nu este de-ajuns să arătăm că aceste probleme există, ci este necesar să determinăm şi impactul lor asupra celor ce le receptează, deoarece pot influenţa atât comportamentul cititorilor, cât şi atitudinea şi preferinţele acestora.

În concluzie, mesajul publicitar trebuie să ţină cont de noţiunile complexe referitoare la

audienţă, de înţelegerea corectă a relaţiilor interumane din domeniul comunicării şi să adapteze textul publicitar în aşa fel încât să nu denigreze ci să promoveze imaginea unui individ, grup sau organizaţie.

Atenţia celor care concep mesajele publicitare trebuie concentrată asupra relaţiei dintre cuvântul scris sau vorbit şi imagine, expoatându-se jocurile de cuvinte şi conotaţiile în aşa fel încât mesajul să fie clar şi fără echivoc, pentru a „şoca” cititorul într-un mod benefic.

Fascinaţia publicităţii într-o societate de consum

François Brune, profesor de litere şi teolog, ne aduce în prim plan, prin lucrarea sa "Fericirea ca obligaţie”, fascinaţia pe care o exercită reclamele şi care nu poate fi egalată de nimic. Pe de o parte, publicitatea ne invită într-o lume a abundenţei, în care obiectele se grăbesc să se conformeze voinţei noastre, promiţându-ne, fiecare în parte şi toate la un loc, fericirea. Dar e o fericire la normă, primită şi consumată. Nu investim nimic esenţial din noi înşine pentru această fericire. Ce se întâmplă, în aceste condiţii, cu semenii noştri? Fie ne vom împrieteni cu ei, fie îi vom ocoli, fiind continuu rivali în competiţia euforică a plăcerilor de tot felul. În universul utopic al abundenţei propus de publicitate, fiecare individ e un stăpân cu puteri discreţionare. „Fericirea ca obligaţie” reprezintă unul dintre cele mai importante studii ale funcţiilor publicităţii, fiind o formă de protest împotriva standardizării prin publicitate, a uniformizării sau mai precis, a normalizării unui

****

comportament de urmat, care reprezintă partea nevăzută a reclamei, care face parte din funcţia de marketing a publicităţii.

Publicitatea este o industrie care crează posibilitatea unui control strâns asupra indivizilor prin formele de depersonalizare la care ne expun reclamele, o industrie capabilă să satisfacă nevoi induse. Publicitatea ii oferă omului o imagine de sine bună, omul începe să se identifice cu modele prestigioase, cu persoane reale. Totodată, publicitatea ajunge să denatureze rostul comunicării, exploatând procedeele retorice şi stilistice, vizuale şi lingvistice ceea ce duce la dispariţia reflectării corecte a realităţii în mesajul publicitar.

Omul nu mai ia în considerare religiile care promovează abstinenţa şi promovarea plăcerii pentru alte vieţi, după cum subliniază şi Brune: „trebuie să oferi toate plăcerile într-una şi să anunţi că totul e permis, de vreme ce în zilele noastre totul este accesibil, şi încă imediat” (1988). Aici putem vorbi despre plăceri cotidiene cum ar fi: plăcerea alimentară, estetică, sexuală.

În sensul inducerii unor comportamente prin reclame, s-au studiat şi se studiază în continuare „momentele de slăbiciune critică: se

ştie cum putem fi luaţi, se ştie când devenim ţinte ideale. E vorba de o cunoaştere biologică, psihologică, sociologică. Se pretinde chiar că e vorba de o cunoaştere ştiinţifică”.

Continuând în aceeaşi idee, conform lui Brune, publicitatea îl determină pe individ să creadă că tot ce ţine de viaţa sa socio-culturală poate fi satisfăcut prin consum. Aspiraţiile individului sunt astfel reduse la lucruri şi închise în lucruri. Trăim într-o societate de consum unde omul este frustrat continuu pentru ca dorinţa de a cumpăra să fie relansată. Acest fapt se realizează prin publicitate şi ceea ce considerăm că este o valorizare a produselor nu este decât o devalorizare a valorilor reale.

Aceste efecte se răsfrâng asupra tuturor indivizilor şi fac din aceştia nişte indivizi anonimi ai oraşelor, incapabili să se diferenţieze de ceilalţi; adică modelul de occidental care are de toate, este răsfăţat cu de toate, care nu realizează că prin modul său de viaţă risipeşte resursele Terrei.

François Brune prezintă etapele acestei standardizări prin publicitate, pe care o numeşte normalizare, punându-şi întrebarea dacă a murit cumva sistemul de apărare a omului împotriva acestui fenomen al uniformizării, al

aplatizării, prin pătrunderea în viaţa publică şi în conştiinţa indivizilor a ideologiei publicitare.

Sloganurile au în vedere tocmai dobândirea unui reflex socio-natural de a cumpăra produsul fără ca individul să se mai gândească. Omul devine confuz şi nu mai face diferenţa între ordinea firească a lucrurilor şi spectacolul oferit de publicitate; introdusă în ordinea consumului, se extinde şi către alte domenii: politică, viaţa intelectuală.

„Publicitatea nu informează despre produs, ci îl laudă. Publicitatea nu este un spectacol gratuit; îi costă scump pe consumatori. E adevărat că publicitatea îi face pe oameni să viseze, dar sunt de dorit astfel de vise? E mai bine să îi faci pe copii să viseze la jucării pe care părinţii nu li le pot cumpăra? Pe adulţi să viseze la un lux pe care nu şi-l pot oferi? (...) Publicitatea este o exigenţă fundamentală a tipului de economie în care trăim; a critica înseamnă a duce o luptă de ariergardă care nu prezintă nici un interes."

Publicitatea nu este singurul element destructiv asupra omului, există şi alţi factori precum: mijloacele de comunicare în masă, informatica, marketingul politic, puterile (economică, culturală, energetică) etc, adică

toate elementele care-l fac pe individ să-şi piardă capacitatea de control a propriei existenţe. Publicitatea, consideră Brune, este doar un factor „blând", un „aspect cool" al manipulării cotidiene la care e supusă populaţia. Omul este îndreptat spre a-şi însuşi un model occidental de individ care nu ştie să trăiască altfel decât apropiindu-şi tot, care consumă, care e marcat de o atitudine de capitalizare, de transformare; este un individ alienat pe care societatea occidentală îl produce. Pentru a pune capăt acestor efecte nefaste ale publicităţii trebuie să ducem o luptă în plan moral. Dacă vrem binele oamenilor şi alegem dreptatea, trebuie să conştientizăm faptul că nu trebuie să ne lăsăm influenţaţi de mentalităţile actuale ale societăţii de consum în care trăim.

Ca o concluzie, publicitatea este acuzată că duce la distrugerea individului prin încurajarea unui consum exagerat, că generează obezitate, că ne alienează, că ne sunt create false repere, iar celor care nu reuşesc să atingă perfecţiunea din reclamă în viaţa cotidiană le produc anxietăţi. Oamenii nu-şi mai construiesc identitatea prin manifestarea spiritului, ci identitatea şi-o cumpără prin preferinţe de brand pe care le

plasează în clase sociale.

Publicitatea este reflectată diferit de către alţi autori. *Bernard Cathelat este profesor de ştiinţe politice, creatorul metodologiei „socio-stilurilor" în studiul relaţiilor socioculturale şi comerciale.* "Publicitate şi societate" *a devenit, încă de la publicare, o carte clasică a domeniului.*

Că iubim sau nu această idee, că este mai mult sau mai puţin populară potrivit modelor, că protagoniştii înşişi revendică sau neagă acest lucru, publicitarul apare ca actor, conştient sau inconştient, al unei pedagogii sociale, instituitor de mode, profesor de moduri de viaţă, director de conştiinţă socioculturală. Iar anunţătorul, în cea mai umilă dintre reclame, joacă un rol de sponsor cultural. Ca să faci acte de cultură nu este întotdeauna nevoie să construieşti muzee, să lansezi vapoare în curse transatlantice, să ridici statui sau să finanţezi fresce; mesajele cotidiene, efemeride ale comunicării sociale sau politice, dar în special ale publicităţii comerciale pentru bunuri de consum, echipamente sau servicii, sunt într-o manieră mai autentică producătoare de civilizaţie, căci propagă stiluri de viaţă.

Lucrarea „Publicitate şi societate" a lui

Bernard Cathelat consideră că publicitatea este prin definiţie optimistă, dă dovadă de un dinamism şi de o veselie nemaivăzute în alte domenii. În acelaşi timp, „cu cât indivizii acordă o mai mare atenţie publicităţii, cu atât neagă mai puternic criza şi fundamentele ei structurale. Prin aceasta, amână şi chiar ajung să evite dura confruntare cu realităţile cotidiene" (Bernard Brochand – august 1986). Putem spune că astfel, publicitatea devine un mod de evadare din realitatea cotidiană, de detaşare de probleme zilnice, e o lume ideală creată artificial.

Publicitatea este, pe lângă o sursă de creaţie artistică, şi un mecanism care crează noi valori şi stiluri de viaţă, dar şi o şcoală de adaptare la criză, un fenomen social. Pentru mulţi, publicitatea a devenit soluţia problemelor semnificative cu care ne confruntăm.

Publicitatea, pe lângă ideile bune pe care le promovează, oferă oamenilor un spectacol, o morală, sisteme de valori şi nu în ultimul rând o cultură.

Spre deosebire de François Brune care în lucrarea sa „Fericirea ca obligaţie" arată aspectele negative ale publicităţii şi efectele nefaste pe care acest fenomen social le are

asupra societăţii în ansamblul ei, perspectiva lui Bernard Cathelat e deosebit de interesantă pentru că acesta e preocupat să ofere o imagine amplă asupra a ceea ce reprezintă publicitatea ca o formă de cultură, o formă de culturalizare a societăţii, prin inducerea de valori.

Acelaşi Cathelat consideră că mesajul publicitar este în mod cert cultural, reprezintă o mărturie a civilizaţiei - „profesiune de credinţă şi precept moral, canon estetic şi criteriu aproape oficial de bun gust, într-o oarecare măsură model de viaţă... Mesajul publicitar (...) exprimă stilul de viaţă nu numai în dimensiunea lui vulgar materială, ci şi în dimensiunea lui etică."

Cel care gândeşte şi dă o formă finală reclamei, publicitarul, este considerat în această lucrare a lui Cathelat un actor conştient sau inconştient al unei pedagogii sociale, creator şi institutor de mode, de coduri de viaţă, „director de conştiinţă socio-culturală." Aşadar, publicitatea comercială este o formă de a crea cultură, o formă producătoare de civilizaţie pentru că propagă stiluri de viaţă. Se observă şi aici, diferenţa de atitudine a lui Cathelat, spre deosebire de Brune cu privire la rolul pe care îl are publicitatea în societate. Dacă acesta din

urmă acuză şi încearcă să ne facă să conştientizăm aspectele negative ale fenomenului publicitar, Cathelat se concentrează pe rolul de creator de valori şi cultură al publicităţii. Mulţi sunt cei care resping publicitatea ca act de cultură, aducând ca dovadă următoarea afirmaţie a lui Cathelat: „Paradoxul vrea ca, prin tradiţie, publicitatea să fie respinsă din câmpul cultural în acelaşi timp de universitari docţi apărători ai purităţii culturale elitiste, de intelectuali impregnaţi cu ideologie anti-comercială...”.Chiar dacă e dispreţuită şi respinsă de oamenii de ştiinţă, publicitatea devine cultură de masă, ale cărei manifestări şi efecte trebuie studiate de ştiinţele socio-umane.

Totodată, în societăţile moderne publicitatea este şi un instrument economic şi comercial, dar nu în aceeaşi măsură în care este un fenomen social. Dacă avem în vedere faptul că în ultimii ani produsele publicităţii au devenit din ce în ce mai mult o formă de artă, este evident că cea mai spectaculoasă etapă din activitatea publicitară este cea a creaţiei. Această etapă este văzută de către B. Cathelat drept "un fapt social şi un fapt cultural în care se experimentează, se democratizează şi se

fixează în moravuri noi procedee de scriere sau de ilustrare, noi tehnologii expresive, noi cuvinte pe care cenzurile conservatoare nu reuşesc să le oprească”.

Într-o accepţiune modernă, publicitatea este „psihosociologia informării aplicată unor obiecte comerciale”. Acest fenomen reprezintă un act cu valenţe culturale care îşi împrumută metodele din ştiinţele comunicării şi care are o finalitate economică, aceea de a vinde un produs, de a influenţa vânzările, de a promova un serviciu, de a crea imagine, de a menţine imaginea creată la parametri optimi.

Chiar dacă publicitatea a apărut ca un instrument economic, cel care crează publicitate este un profesionist al comunicării. Publicitatea comunică nişte alegeri: ale produsului, ale strategiei, ale mijloacelor de transmitere a mesajului, ale grupului ţintă, păstrând un echilibru între emiţător şi receptor, nefiind artă, nefiind propagandă şi cu atât mai puţin demagogie. Astfel, publicitatea se caracterizează printr-un echilibru între voinţa celui care produce mesajul şi dorinţa audienţei.

În “Prefaţă” la cartea lui Bernard Cathelat “Publicitate şi manipulare”, Bernard Brochand defineşte publicitatea drept “un fenomen social

o fabrică de stiluri de viaţă şi de noi valori [...], un spectacol care, prin conţinut şi formă, a devenit o artă exclusivă şi unică”.

Un alt aspect important se referă la libera concurenţă care a dus la apariţia fenomenului de standardizare, consumatorul fiind pus în faţa unei lumi de produse echivalente. În acest context, publicitatea a devenit necesară, indispensabilă în stimularea consumatorului (bombardat cu oferte de produse identice şi concurente).

Psihologică prin natura şi mecanismele sale, publicitatea este un fenomen social datorită faptului că dă amploare sugestiilor şi efectelor. Tachakhotine şi Packard se arată îngrijoraţi datorită puterii de sugestie pe care o are publicitatea. Paul Valery este de părere că aceasta reprezintă „unul dintre cele mai mari rele ale acestor vremuri, care ne insultă privirile, falsifică epitetele, strică personajele, corupe orice calitate şi orice critică”. Prin această lucrare, Bernard Cathelat nu arată numai partea bună, aspectele pozitive ale fenomenului publicitar, ci vine şi cu păreri contra acestuia, ceea ce reprezintă un act de obiectivism din partea sa. În susţinerea publicităţii vine şi Blaise Cendrars care afirmă că

„publicitatea este floarea vieţii contemporane. Este o afirmare a optimismului şi veseliei. Distrează ochiul şi spiritul”. Încercând să surprindă cât mai multe aspecte ale publicităţii, B. Cathelat o defineşte ca fiind „un ansamblu de mijloace şi tehnici puse în serviciul unei întreprinderi comerciale, privată ori publică, ansamblu care acţionează asupra unui număr cât mai mare de indivizi de la distanţă, fără intervenţia directă a vânzătorului [...] care are ca scop să câştige şi să dezvolte o clientelă, adică fie să facă cunoscută o întreprindere, fie să vândă produse sau servicii.

Dar să urmărim şi câteva aspecte legate de consumator, actorul principal în tot ceea ce înseamnă persuadare prin publicitate. Astăzi, în faţa unei concurenţe înverşunate, în mijlocul unei bătălii acerbe pentru cucerirea nu a fiecărui segment de public, ci a fiecărui consumator, în faţa inflaţiei de produse, publicitatea este o adevărată armă, iar marca produsului a ajuns să conteze, în unele situaţii, mai mult decât produsul însuşi

Consumatorul a apărut mai vulnerabil în faţa reclamei în momentul în care s-a considerat că întreaga parte a comportamentului economic nu este raţională şi conştientă, ci se

caracterizează printr-un automatism mental. Această publicitate mizează pe repetarea sloganurilor, prin difuzarea de imagini-şoc care nu fac altceva decât să lovească, nu să convingă. Pentru a fi eficient, un mesaj publicitar trebuie să respecte următoarele: să fie uşor de perceput, să fie uşor de recunoscut (se utilizează formule clare şi simple), să se folosească sloganuri scurte şi originale. S-a ajuns şi la asa-numitul mit al „violării maselor” prin sloganuri, în momentul în care publicitarii le-au folosit în exces, crezând că le pot folosi drept “panaceum universal”.

În concluzie, lucrarea lui Cathelat arată că publicitatea ne oferă imagini, satisfacţii, vise, ne construieşte, ne educă, de transformă constituindu-se într-un fenomen social: „publicitatea nu este doar un discurs comercial, ci şi discurs politic, discurs social, discurs moral, discurs ideologic totodată” (Cathelat - 1985). Publicitatea e considerată a fi un drog legal al societăţii, care alături de film, muzică, cărţi oferă o lume de vise.

Cele doua cărţi prezintă două perspective teoretice diferite despre rolul publicităţii în societate, despre relaţia existentă între publicitate şi societate, despre influenţa

****

semnificativă pe care o are publicitatea asupra societăţii în ansamblu, dar mai ales asupra individului în particular. Aşadar, pentru stabilirea impactului pe care îl are publicitatea asupra consumatorului, grupurilor, societăţii, este foarte important punctul de vedere din care privim lucrurile.

După părerea lui F. Brune, manipularea în publicitate se realizează treptat: individul este redus la un model, este frustrat, totul în jurul său este erotizat, iar existenţa sa este condiţionată.

În acelaşi timp, B. Cathelat glorifică publicitatea considerând-o un fapt social şi cultural.

În concluzie, aceia care nu adoptă modelele impuse sunt sancţionaţi de ceilalţi membri ai societăţii, sunt respinşi, ajungând ei înşişi să se izoleze, să se simtă vinovaţi că nu au gusturi suficient de rasate sau, şi mai rău, că nu au o inteligenţă destul de dezvoltată ca să înţeleagă şi să aprecieze ceea ce toţi din jurul său înţeleg şi apreciază. Reducerea individului se realizează prin aservirea sa zilnică rolului utilitar al produselor, prin inocularea ideii că întreaga viaţă socioculturală poate fi satisfăcută de consum şi numai de consum.

****

Indiferent de care parte ne-am situa, publicitatea este un subiect pe marginea căruia a curs
multă cerneală, de unii glorificat, de alţii anatemizat, care ne urmăreşte pas cu pas, ne trezeşte emoţii, sentimente, dorinţe, repulsii, ne provoacă la acte îndrăzneţe, ne transformă în plăpânde marionete, consumatori fanatici ai „preparatelor" publicitare, înstrăinându-ne, din păcate, chiar de noi înşine sau ne croieşte o altă societate, „o nouă civilizaţie care nu se mai străduieşte să înăbuşe dorinţa, ci să o exacerbeze şi să o deculpabilizeze: bucuria clipei, templul eului, al trupului, şi al confortului".

Analiza tehnicilor de influenţare prin publicitate şi a efectelor acestora, cu exemple arhicunoscute sau abia sesizabile, poate reprezenta un avertisment.

"Knowledge is power" (Cunoaşterea înseamnă putere), spunea cândva filozoful englez Francis Bacon. Cunoscând tehnicile de manipulare prin publicitate, putem să rezistăm în faţa lor. Putem evita rolul de figuranţi în propria noastră viaţă...

Un poet în devenire

E greu să vorbeşti despre persoane pe care nu le-ai cunoscut, dar e şi mai greu să vorbeşti despre persoane pe care ai început să le cunoşti. Iar eu, ca editor şi – uneori – prim cititor al poeziilor lui Vic. Virgil Bălan, cred că am reuşit să pătrund puţin în sufletul dumnealui, să-i înţeleg emoţiile, trăirile, stările sufleteşti.

Vic. Virgil scrie şi desenează de când se ştie, realitatea înconjurătoare fiindu-i mereu sursă de inspiraţie. Poetul captează imaginile şi le transpune în versuri cu o uşurinţă demnă de invidiat.

Dar Vic. Virgil nu scrie numai versuri. Caricaturile dumnealui spun mai mult decât un întreg buletin de ştiri iar povestirile sunt de-a dreptul captivante, sensibile, reale dar pline de ireal. Şi să nu uităm ghicitorile şi poeziile pentru copii, abordate cu acelaşi succes de poet.

Ne-am obişnuit să deschidem "Călăuza" sau "Palia Expres" şi să căutăm înainte de toate povestirile sau pamfletele semnate Vic.Virgil Bălan. Abia după aceea, citeam ziarul pe îndelete, atenţi să cuprindem toate articolele.

Domnul Virgil ne oferea "La o cafea" noutăţile săptămânii văzute din alt unghi, sau în "Una pe săptămână" – caricatura care spunea mai mult decât un întreg buletin de ştiri.

Semn că versurile poetului "prind", ştiu deja cititori care au afisat în atelierul în care lucrează "Să ai Trabant..." sau folosesc în locul expresiilor moştenite, altele noi, "producţie" Vic. Virgil.

Şi pentru că orice început este greu, ne întrebăm împreună cu poetul :

"Cine-a aruncat sămânţa,
cine oare-a conceput ?
Şi-acea dintâi sămânţă,
din ce oare s-a făcut ?
O enigmă este totul,
o enigmă totul pare,
Frământată-i omenirea
de această întrebare...
Cum a luat fiinţă totul ?
Totul cum a început ?
A-nceput cu suferinţă ?
Începutul a durut ? "

Dar asta, într-un alt volum, pe care vi-l promit cât de curând. Asta pentru că am încredere.

Vic.Virgil Bălan a debutat în luna aprilie 2005, la Editura „Emma” din Orăştie, cu volumul intitulat "Portrete şi instantanee", în care se regăsesc şi unele catrene publicate de-a lungul anilor în "Palia Expres", alături de versuri noi, ancorate adânc în realitatea românească şi de ce nu, în cotidianul Orăştiei. Deşi a publicat atât de mult în ziare de succes apărute în judeţul Hunedoara, debutul său editorial vine relativ târziu, după ani de aşteptări, atât din partea autorului, cât şi din partea cititorilor săi fideli

"Personaje" binecunoscute de orăştieni, care fac pitorescul oraşului, au locul lor în poezii, autorul imortalizându-i astfel, pentru posteritate:

" Una, în italiană
Vrea cumpărături a face
Eu o-ntreb: " - Ce faci Ileană ? "
Roşie-n obraz se face.

Ieri la un handicapat
I-am dat cinşpe mii de lei
Astăzi îl văd vindecat
Şi strigă după femei.

Remusuc pe înserat

Salută pe fiecare
Şi fără a fi întrebat
Zice:"-Am fost la adunare!"

Concluzia este însă extrem de tristă deşi...adevărată:

“De bani, deloc eu nu am parte...
Dar am parte de belele;
Azi decât să scrii o carte,
Mai bine-i să cânţi manele.”

20 de paşi pentru a-l cunoaşte pe scriitorul Vic. Virgil Bălan

Rep.: Pentru început, haideţi să precizăm pentru cititori care este numele dvs. adevărat şi cum aţi ajuns la pseudonimul care v-a făcut celebru...

V.V.Bălan: Care pseudonim? Numele meu este Bălan Victor, dar nimeni nu mi-a zis „Victor" niciodată, în afară de perioada în care eram strigat la catalog, în armată şi când semnam statul de plată. Cu prenumele „Virgil"este o întreagă poveste, fiindcă Virgil mi s-a zis de când m-am născut. Eu sunt născut în 11 noiembrie 1952, iar în acea zi, în calendarul ortodox se sărbătoresc trei sfinţi: Victor, Mina şi Vichentie, aşa că cel care scria certificatele la acea vreme, avea mari lacune în ale scrisului şi a trecut în certificat numai Victor şi în loc de Bălan, Balan. Acum doi ani am schimbat certificatul, dar o să vă demonstrez cu o copie cam ce funcţionari au pus noii veniţi la putere în acele vremuri. Deci, Virgil ar fi primul meu prenume, cu care eu sunt obişnuit.Toţi cei care mă cunosc, mă cunosc drept „Virgil"; până şi în

armată, camarazii mi se adresau cu „Virgil”, fiindcă aveam foşti colegi de şcoală şi serviciu, colegi de unitate. În ciclul doi şi unele dintre cadre tot „Virgil” îmi spuneau. Aşa că l-am prescurtat pe „Victor” în „Vic.” şi nu-i niciun pseudonim, doar numele şi prenumele. Iar până la celebritate, e-o cale atât de lungă!...vorba poetului.

Rep.: Să vorbim puţin despre debut: unde şi când a avut loc?

V.V.Bălan: În toamnă împlinesc 57 de ani, deci scriu de...50 de ani. Nu exagerez cu nimic, eu scriam înainte de a merge la şcoală. Spre sfârşitul clasei a I-a, am scris două poezii: în prima era vorba despre căţelul Leu, iar în a doua, despre un curcan care a fost sacrificat de Paşti, în anul 1960, iar eu, îndurerat, i-am dedicat o poezie. Suna cam aşa: „Un curcan, dolofan, cu mărgelele de foc, ce nu stă de loc în loc”. Atât îmi mai amintesc. De învăţat nu prea mă omoram, fiindcă prindeam repede, dar de citit citeam la greu, cărţi pe care trebuia să le citesc după vârsta de douăzeci de ani. Le-am citit când încă la matematică foloseam beţişoarele. În copilărie am fost un fel de Nică a lui Ştefan a Petrei, înainte de a-i citi povestirile. Într-un cuvânt: nu prea mi-au suflat mulţi în

****

ciorbă. Nu regret, fiindcă m fost nevoit să plec, la nici 15 ani, de acasă, iar la 16 ani am rămas orfan de tată, în urmă rămânând o mamă văduvă cu 4 copii, eu fiind cel mai mare. Dar să ne întoarcem la debut. În vechiul regim mi s-au pus fel de fel de condiţii, iar eu, şi atunci, ca şi acum, nu puteam să scriu la comandă. Am urât întotdeauna slugărnicia. Peste tot, indicaţii! Prin anii '80, am avut încercări şi apariţii cu revista „Magazin", am mai încercat prin judeţ, dar cum nu le aveam cu periatul, cu gâdilatul, nici nu îmi mai răspundeau, aşa că...a trebuit să vină o revoluţie ca să pot să mă exprim. În anul 1990, am trimis o caricatură la „Călăuza". În a doua săptămână, surpriză: a apărut! Am prins curaj şi aproape săptămână de săptămână apăreau caricaturile mele. Adunasem mult în aproape 40 de ani de viaţă. Am încercat pe lângă caricatură cu epigrame. Succes total! Am mai contactat un ziar, „Columna". Şi aici, succes. Am trecut la poezii, proză paranormală, proză suspans, proză poliţistă, peste tot, succes. La „Călăuza", director era regretatul poet Valeriu Bârgău, un om de o adevărată nobleţe. Ei, dar eu colaboram cu aceste redacţii, care aveau în total vreo 6 ziare, dar nu mă cunăştea nimeni din redacţie. Eu îmi mai făceam drum pe acolo

****

sub pretextul că dau un anunţ la mica publicitate, sau că mă interesez de vreo carte. După doi ani, m-am prezentat sub pretextul că mă interesez de o carte şi atunci m-am desconspirat. Surpriza a fost mare, fiindcă am şi încasat o sumă destul de mare pentru dreptul de autor şi de atunci, în fiecare săptămână am fost prezent la redacţiile „Călăuza" şi „Columna" până prin anul 1988, mărturie fiindu-mi unele dintre cărţile mele.

Rep.: Ştiu că scrieţi poezii, eseuri, povestiri, pamflet, epigrame. Cu ce aţi început şi cum le îmbinaţi?

V.V.Bălan: Nu vreau să credeţi că mă umflu în pene, dar eu am început din fragedă pruncie în ale scrisului cu genurile mai sus amintite de dumneavoastră, prin şcoala generală, în pauze tabla era a mea: desenam şi scriam versuri despre care, mult mai târziu am aflat că se numesc epigrame. De multe ori mă întreb: scrisul şi desenatul le-am căutat, su m-au căutat ele pe mine...

Rep.: Dar despre caricatură ce ne puteţi spune? De când desenaţi şi cum aţi fost atras spre caricatură?

V.V.Bălan: Parţial, la această întrebare a, răspuns ceva mai sus. Desenez din aceeaşi

perioadă în care am început să scriu, dacă nu ceva mai devreme. Fiind în clasa a II-a, aveam caiete de matematică cu Lenin, pomul de iarnă şi pionierii. Eu i-am făcut lui Lenin mustăţi, o puşcă în spate şi cum le dăruia copiilor pistoale. A ieşit ceva tărăboi...la acea vreme era un pericol şi eu am început să fiu privit ca un pericol, mai ales că tatăl meu era considerat ca fiind chiabur, pentru că avusese 10 hectare de pământ şi o mică prăvălioară. Eu am avut nespus de mult de suferit pentru că tatăl meu a fost un om harnic. Poate şi de aceea eu spun lucrurilor pe nume, nu ştiu, nu pot să le distorsionez. Dacă ne-am lăsat pradă minciunii, linguşelii, vedeţi unde s-a ajuns. Până când ne vom fura căciula şi ne vom ascunde după deget? Dar dumneavoastră mă întrebaţi ceva şi eu parcă vă răspund altceva. Deşi sunt la a 12-a carte, sunt la primul interviu şi...vă rog să mă înţelegeţi, am atâtea de spus...

Rep.: Nu este absolut nicio problemă, oricum, incursiunea în copilărie este extrem de interesantă. Să vă mai întreb ceva: cu ce publicaţii aţi colaborat?

V.V.Bălan: Să o luăm cu începutul: Revista Magazin - prin anii '80; după anii '90, am colaborat cu Călăuza, Columna, Dragoste şi

speranţă, Infractorul, Rebus - Călăuza, Bancuri-bancuri, Ghimpele, Nenea Iancu, Ţara de flori, Tribuna, Revista Orăştiei, Visul, Repere culturale, Palia Expres, Confluenţe (Oraviţa), Calea, adevărul şi viaţa, Foaia poporului, Piaţa de Orăştie, Constelaţia dragonului, Expresul de Orăştie şi alte reviste şi ziare periodice.

Rep.: În ultima vreme aţi avut rubrici permanente în câteva ziare locale, rubrici foarte apreciate de către cititori, cum v-aţi ales subiectele?

V.V.Bălan: În ultima vreme înseamnă, practic, ultimii 10-12 ani. Am mai spus: cred că subiectele m-au ales pe mine, că de subiecte, slavă Domnului, nu ducem lipsă! Că cititorii mă apreciază, ştiu...şi aceasta este cea mai mare răsplată pentru mine. Deşi nu sunt născut pe aceste meleaguri, de mai bine de 40 de ani sunt fiul acestor locuri şi doresc să fac cunoscută această urbe, care m-a adoptat şi cred că până acum mi-am dovedit buna credinţă şi loialitatea faţă de tot ceea ce înseamnă Orăştie şi dacă timpul va fi darnic cu mine, le promit cititorilor că nu-i voi dezamăgi...în afară de cei care aşteaptă să fie lăudaţi pe nedrept...se ştiu ei care.

Rep.: Ce v-a determinat ca în unele

****

dintre scrierile dvs.să vă intersectaţi cu politicul?

V.V.Bălan: Mai toate scrierile mele se intersectează cu politicul. Eu nu fac politică, nici liberală, nici democrată, nici conservatoare, nici...Eu fac politica bunului simţ şi mă intrigă minciuna, hoţia, lăudăroşenia, lenea, aroganţa şi cam asta e politica mea. Eu sunt ROMÂN şi pentru că nu am intrat în jocuri murdare, astăzi sunt sărac dar...bogat sufleteşte, am conştiinţa împăcată şi nu îmi este teamă că voi fi arătat cu degetul. De aceea, eu nu am făcut altceva decât să-mi spun părerea şi, culmea, aceeaşi părere o au foarte mulţi semeni, foarte mulţi. De aceea, vreu să-i mulţumesc lui Dumnezeu că nu m-a făcut bogat, fiindcă mi s-ar fi alterat alte simţuri...Sunt bucuros că sunt român, iar un român adevărat îşi cunoaşte lungul nasului. Noi, românii, avem un fond genetic extraordinar. Păcat că cei ce trebuie să-l cultive mai departe, să-l înnobileze, să-l conserve, îşi văd de buzunarul propriu, ba mai mult de atât, în loc să ne facă cinste, ne batjocoresc, ne blamează şi pe deasupra, mai iau şi simbrie de la stat, adică din banii noştri. Şi ce simbrie!

Rep.: Care este poetul dvs. preferat şi de ce?

V.V.Bălan: Doamne, ce întrebare mi-aţi pus! Păi, pentru Luceafărul poeziei româneşti am ajuns şi la altercaţii!Dacă cineva m-ar înjura de mamă, mai treacă, meargă, m-aş face că nu aud, dar despre Eminescu...să nu îndrăznească cineva să zică ceva, că mă transform în fiară. Sunt în stare de orice. A încercat cineva şi nu a ieşit bine, dar am pus bazele volumului „În apărarea neamului meu”, apărută în noiembrie 2008. Păcat că mulţi s-au ferit să mă ajute, fiindcă volumul trebuia să aibă o paginaţie aproape dublă, dar din lipsă de fonduri a trebuit să-l subţiez. Persoane pe care le credeam prietene până atunci, oameni cu care am colaborat necerându-le nimic, în loc să mă ajute, au pus în practică metoda lui Pilat din Pont. Mi-am dat seama că aceştia simt româneşte cât simt eu chinezeşte...Deci, MIHAI EMINESCU! Îmi plac Adrian Păunescu, Geo Dumitrescu - de fapt lui Geo Dumitrescu i-am închinat şi o poezie - I.Minulescu, Topârceanu, iar dintre scriitori, Eugen Barbu, Mihail Sadoveanu, Dostoievski, Tolstoi, Dumas. Dintre poeţii străini, cel mai aproape de sufletul meu este François Villon. Parcă mă regăsesc în opera lui, simt că am mai trăit o viaţă.

Rep.: Ce înseamnă pentru dvs.

patriotismul?

V.V.Bălan: Totul! Totul, până la sacrificiul suprem şi nu mă joc cu vorbele...De orice pot să fiu acuzat, dar de lipsă de patriotism, nu! Eu nu pot fi cumpărat pentru nimic în lume. Şi să nu credeţi că pe ici, pe colo, nu s-a încercat în anii trecuţi.Mie îmi este bine şi mă bucur când semenii mei o duc bine. Pe mine mă exclud. Nu vreau să fiu acuzat de lipsă de modestie, dar de multe ori m-am lăsat pe mine ca să ajut pe alţii, n-are importanţă că nu mi-au zis nici „mulţumesc”. Eu sunt cu sufletul împăcat că am făcut bine.

Rep.: Ştiu că scrieţi foarte mult. Cum vă descurcaţi cu timpul? Familia vă susţine?

V.V.Bălan: Treaba cu scrisul vine de la sine. De multe ori am impresia că de undeva, de sus, îmi dictează cineva, fiindcă mâna aşterne pe hârtie cu o uşurinţă care mă miră şi pe mine. Deci, în cazul acesta nu mai este o problemă. Eu am un caiet în grădină, unul în magazie de scule, fiindcă eu sunt o persoană practică, mă ocup cu grădinăritul, singur îmi repar totul pe lângă casă şi mai am un braţ de caiete şi în camera mea. Nu sunt bani câte proiecte am. Am mai spus-o: Îl rog pe bunul Dumnezeu să fie îngăduitor cu mine. Dacă

familia mă susţine? Soţia mă înţelege şi înţelegerea ei e cea mai mare susţinere a mea. Să nu credeţi că-i uşor ca în puterea nopţii să mă trezesc, să scriu un ceas, două şi mă culc ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Adică, nu-i uşor pentru soţia mea, pentru mine e ceva normal. Dar m-a înţeles dintotdeauna, mi-a amenajat o cameră pentru aşa ceva, unde domneşte o dezordine...ordonată, fiindcă dacă pentru un neavizat aşa ar părea, eu, pe întuneric găsesc fără să bâjbâi tot ceea ce caut. Copiii mă apreciază şi, cred eu, sunt mândri de tatăl lor. Nu le plac lansările de carte fiindcă au emoţii mai mari decât mine; în rest totul li se pare normal.

Rep.: Copiii sau nepoţii dvs.au înclinaţii literare? Aţi transmis „microbul" literaturii?

V.V.Bălan: Din păcate, până acum nici unul dintre copiii mei n-a dat dovadă de veleităţi literare. Nu-i târziu! Despre nepoţi, ce să spun? Sunt cinci la număr şi cam pe toţi îi suspectez de înclinaţii în ale scrisului şi desenatului. Pe doi dintre ei i-am combinat deja, dar nu dau numele nici unuia, să nu şi-o ia în cap...cel mai mic dintre copii, când avea 12-13 ani a publicat o caricatură în Palia Expres, dar dorinţa de fotbal a fost mai mare. Poate

revine, eu îl aştept! Cu nepoţii, sigur reuşesc, că toţi cei ce merg la şcoală simt că au o datorie de îndeplinit, ceva de dus mai departe.

Rep.: Când aţi debutat editorial?

V.V.Bălan: Am debutat târziu, la aproape 53 de ani, în 2 mai 2005. Aşa a fost să fie. Uneori, în viaţă nu trebuie să forţezi nota, trebuie să aştepţi ca totul să vină de la sine. Aşa s-a întâmplat şi cu debutul meu. După aceea totul a decurs ca un torent care pare că nu se mai opreşte. Am întâlnit OAMENI care şi-au pus şi sufletul la bătaie, nu numai timpul şi tehnica de care dispuneau. Aceasta a fost cea mai mare bucurie a mea: întâlnirea care a dat rodul celor 11 cărţi şi cu voia dumneavoastră, în curând a 12-a, semnate Vic.Virgil Bălan. Bineînţeles că am întâmpinat şi greutăţi. Comandam tipărirea unei cărţi, apoi alergam să fac bani culegând plante medicinale, colectând fier vechi sau făcând diferite munci necalificate. Au fost şi sponsori, dar oraşul nostru trece printr-o perioadă prelungită de căutări şi nu sunt fonduri.

Rep.: Voiam să vă întreb câte cărţi aveţi publicate, dar mi-aţi anticipat întrebarea, aşa că vă rog să-mi spuneţi care sunt domeniile abordate în cărţile dumneavoastră.

V.V.Bălan: Da, am spus-o: am publicat 11 cărţi, acum este în lucru a 12-a şi se numeşte sugestiv „Dialog cu mine însumi”. Domeniile abordate - atât umoristic cât şi serios - sunt momentele vieţii de zi cu zi, cu bucurii (tot mai puţine), cu realizări (tot la fel), cu lipsuri şi necazuri, cu neîmplini. În ultimul timp am descuiat lada cu amintiri şi martori îmi sunt cei trecuţi de 50 de ani că nu mint, fiindcă, uitaţi unde a dus minciuna şi nepăsarea.

Rep.: Care este volumul „de suflet”, cel în care simţiţi că aţi dat cititorului cel mai mult din talentul dvs.?

V.V.Bălan: Sunt două: „Veşnicia de-o secundă”, volum în care mi-am pus sufletul pe tavă. L-am închinat părinţilor mei. Al doilea: „În apărarea neamului meu”. La un moment dat, nu am mai putut să ţin în mine atâta nepăsare din partea autorităţilor, atâtea jigniri aduse neamului din care fac parte cu mândrie şi am răbufnit. Credeţi că m-am liniştit? Nici pe departe, fiindcă am reuşit să văd mai de aproape ce se întâmplă...până atunci vedeam doar departe. Dar, în toate cărţile eu am scris frumos despre semeni, chiar dacă uneori i-am înţepat. Veţi găsi în cărţile mele foarte multe personaje ale acestui oraş, unii plecaţi dintre

noi la dreapta Tatălui Ceresc, alţi, cei pe care-i întâlnesc zilnic sau aproape zilnic. Îmi aduc aminte, la lansarea primului meu volum, „Portrete şi instantanee”, când i-am spus bunului meu prieten, regretatul profesor Petru Baciu: „Domnule profesor, debutez la vârsta când Nichita Stănescu pleca în lumea stelelor”. Cu vocea lui blajină, cu ochii săi luminoşi, m-a privit şi ştiţi ce mi-a spus: „Virgile, eu mă pricep la oameni, tu nu te vei opri aici, tu mai ai multe de scris”. Şi aşa a fost. Până în decembrie mi-au apărut patru cărţi. Pe mine mă ţin în loc banii...

Rep.: Cum aţi lucrat cu editura? Aţi ales editura „EMMA” numai pentru că era în Orăştie sau aţi avut şi alte criterii?

V.V.Bălan: La editura „Emma”, am lucrat cu familia Floran. Dacă eu pot fi considerat scriitor, această familie are cel mai mare merit. Am fost înţeles din toate punctele de vedere. Ştiţi că eu sunt cam zgârcit cu laudele, dar aici nu mi-e permis. Când lucrezi cu astfel de oameni, nu ai cum să nu reuşeşti, nu ai cum să nu trăieşti bucuria lucrului bine realizat. Dovada? Scriitori de la Constanţa, Bucureşti, Cugir, Predeal, Deva, Cluj-Napoca, ba chiar şi Florida - U.S.A., îşi editează cărţile la „Emma”

Orăştie.

Rep.: Aţi avut o lansare de carte în mijlocul elevilor. Cum au perceput copiii întâlnirea cu scriitor adevărat, în carne şi oase?

V.V.Bălan: După zece lansări cu oameni mari, am crezut că m-am vindecat la capitolul „emoţii”. M-am înşelat! Ştiţi ce înseamnă să lansezi o carte pentru copii fiind înconjurat de o mare de copii? Doamne, să-ţi vezi filmul vieţii, vorbele ţi se stranguleazǎ, iar în colţul ochilor, lacrimile nu mai pot fi ţinute în frâu şi alunecă pe obraji, care şi ei au nişte tresăriri care te trimit în lumea copilăriei când apari pentru prima dată pe o scenă. Copiii, zglobii cum îi ştiţi, veneau pe ascuns, mă pipăiau, îmi puneau întrebări care de care mai năstruşnice, mă întrebau dacă şi eu am fost copil. Emoţiile erau şi mai mari fiindcă în sali erau şi doi nepoţi de-ai mei, elevi ai Şcolii Generale „Aurel Vlad”. Abia aştept să mă întâlnesc cu aceşti copii, într-un cuvânt, să mă întâlnesc cu SINCERITATEA şi INOCENŢA.

Rep.: Pe parcursul unei zile, vă puteţi vreodată numi „simplu cetăţean”, sau sunteţi „prins” 100% în preocupările jurnalistice şi scriitoriceşti? Adică, puteţi trece nepăsător pe lângă o întâmplare oarecare, sau o memoraţi

involuntar pentru a o folosi într-una din cronici sau într-un viitor volum?

V.V.Bălan: Eu sunt ca un aparat de fotografiat. Nu-mi propun niciodată tema. Ies în oraş cu treburi, ochiul vede şi înregistrează şi de multe ori mă întorc cu materialul gata, o epigramă, o fabulă, o caricatură...Deci, nu mă întorc cu mâna goală. Altele, stau undeva depozitate în creier şi când le credeam uitate, iată că, am mai spus-o, în puterea nopţii mă îndeamnă a le aşterne pe hârtie pentru eternitate. Ştiţi ce-i interesant? Când în câte o zi ploioasă lenevesc, nu-mi iese nimic, numai când sunt activ. Pot să spun sincer că nu-mi propun să scriu ceva anume, dar cineva, undeva, le rânduieşte pe toate. Numai cine mi-a citit toate cărţile mă poate înţelege. Eu pot da cu exactitate date despre anumite întâmplări şi nu oricum, cu lux de amănunte, peste ani, zeci de ani. Explicaţia se vrea mai profundă, dar nu-i nici loc, nici timp.

Rep.: Care credeţi că este, azi, rolul scriitorului în România?

V.V.Bălan: Nu ştiu dacă scriitorul mai are vreun rol în România de astăzi. Vedeţi dumneavoastră că se face ceva ca scriitorului să i se vadă munca, să fie încurahat, să i se creeze

condiţii propice? Din contră, avem impresia că deranjăm o anumită clasă...Noroc că scriitorii sunt sinceri şi cred ceea fac, fac cu drag şi nu urmăresc interese. Bineînţeles şi aici sunt cântăreţii de curte, dar vreau să cred că pe undeva îi mustră conştiinţa în cazul în care o au.

Rep.: La ce lucraţi acum şi care sunt proiectele dvs. pentru viitor?

V.V.Bălan: Acum lucrez la finalizarea volumul cu nr.12, „Dialog cu mine însumi". De asemenea, doresc ca până la sfârşitul trimestrului I al viitorului an şcolar, să vin cu o carte pentru copii şi dacă zeul ban va fi mai îngăduitor cu mine, mai aşteaptă trei volume să vadă lumina tiparului. Asta acum, fiindcă eu scriu, scriu...

Rep.: Aţi fost susţinut în demersul dvs. literar? Ştiu că aveţi mulţi cititori fideli, aveţi şi sponsori? Doriţi să-i mulţumiţi cuiva în mod deosebit?

V.V.Bălan: Nu pot să spun că nu am fost susţinut, dar foarte puţin, aşa că în loc să mă axez doar pe scris, a trebuit să fac diligenţe şi antecameră, de multe ori cu efect zero. Am şi amintiri care nu-mi fac plăcere, uneori din partea autorităţilor, alteori din partea unor feţe

bisericeşti. Câteodată am îngenuncheat, dar m-am ridicat şi-am continuat, fiindcă nu este bucurie mai mare ca un preot să citească din cartea ta în faţa enoriaşilor, iar enoriaşii, entuziasmaţi, să întrebe cine-i autorul şi tu să fii de faţă. Aici doresc să-i mulţumesc preotului Mihai Todoca, care a făcut prin gestul său t o mie de sponsori. M-a încărcat pozitiv şi în trei luni am mai scris trei cărţi. Un fost coleg de...tinereţe a venit la lansarea uneia dintre cărţile mele de la 400 km şi îmi urmăreşte tot ce scriu. Alţii, când nu apar o săptămână sau două, se întreabă ce mi s-a întâmplat, fiindcă eu îi reprezint într-un fel, SUNT GLASUL LOR. Dacă doresc să mulţumesc? Da; Şi o să o iau în ordine: mulţumesc bunului Dumnezeu, mulţumesc familiei mele şi părinţilor mei, mulţumesc editorilor mei, mulţumesc cititorilor mei, mulţumesc chiar şi duşmanilor mei, fiindcă dacă nu ai duşmani, nu simţi că trăieşti şi, de ce să nu recunosc, mă şi inspiră. Mulţumesc sponsorilor şi de ce nu, viitorilor sponsori. Cineva mi-a reproşat ceva; mă simt dator să-i spun: eu am dăruit peste 150 de exemplare din toate volumele apărute, bibliotecilor şcolare, Bibliotecii Municipale, Primăriei, copiilor de la Casa de Cultură, Asociaţiunii „Astra”. N-ar fi

trebuit să spun asta, dar mi s-a reproşat: „noi ţi-am dat bani!”. Vă mulţumesc, dar cu banii ce mi i-aţi dat, nu editam cât am dăruit.

Rep.: Domnule Vic.Virgil Bălan, vă mulţumesc pentru amabilitatea cu care mi-aţi acordat acest interviu. Aş mai avea o rugăminte: să-mi permiteţi, ca până la apariţia lui în vreo publicaţie periodică, să-l folosesc drept prefaţă la cartea care este acum în lucru, „Dialog cu mine însumi”. Nimic nu mi se pare mai potrivit.

V.V.Bălan: Aveţi acceptul meu. Un dialog real va anticipa dialogul imaginar.

Scriitorul - punte între miracol şi realitate

În loc de argument

Locuiesc în zona istorică a Orăştiei, în cartierul numit „Centrul Vechi”, în care cele mai multe construcţii au peste 100 de ani şi păstrează nealterat aerul burgului medieval. Strada are 5 case. Vizavi, la numărul 9 (?!?), locuieşte Dan Orghici. Aşa îl strigă toată lumea „Dan”, aşa ne-am obişnuit, aşa i se potriveşte, deşi are cu totul alte prenume, aşa cum ne spune singur în finalul volumului său de debut „Vise (ne)însemnate”: *„Bună, mă numesc Orghici Gheorghe Constantin şi am venit pe lume într-o zi, cândva în 1965, undeva prin august. Nu am înţeles niciodată de ce tatăl meu (Domnul îl aibă în pază) mi-a pus două prenume şi de ce doi sfinţi. Eu nu am fost niciodată un copil cuminte şi nici sfânt nu am fost şi nu sunt.”*

2005 - anul de debut editorial

Într-o zi, Dan a venit la editură cu un

caiet studenţesc sub braţ. Eu, curioasă, l-am întrebat ce cursuri face, crezând că a luat notiţe undeva la vreun curs. Deşi dezinvolt din fire şi cu replică tăioasă, de data asta, Dan mi-a răspuns timid că ceea ce e scris acolo, sunt texte proprii. Asta m-a făcut şi mai curioasă şi nu m-am lăsat până când nu mi-a permis să citesc. Mă gândeam să citesc o pagină, să văd ce teme abordează, dar lectura a început să mă captiveze şi m-am trezit dând pagină după pagină cu un interes crescând. „- Ar trebui să le scrii la computer, i-am spus, să le ordonezi, să le verifici şi să le culegi într-un volum”. La început nu a fost entuziast. Mi-a spus că a scris mereu dar a aruncat în foc toate textele. Astea erau doar cele ce scăpaseră de „purificare”. Văzându-mă indignată de „crima” comisă, a reconsiderat ceea ce-i spusesem şi după câteva zile a început să le scrie, la început la un computer de la firmă, apoi pe cel propriu pe care şi-l cumpărase între timp.

Încet, încet, cartea prindea contur, numai Dan era încă sceptic şi parcă neîncrezător în propriile-i forţe, în propriul său talent.

După lansarea volumului, totul a devenit simplu. Cititorii şi-au spus cuvântul: tirajul a fost prea mic şi s-a epuizat repede. Mult timp

după lansare, autorului i se mai solicita cartea şi se mai găseau oameni doritori s-o citească. Poate pentru că Dan este un explorator. Un explorator al sufletului, al trăirii şi simţirii umane, al vieţii în ansamblul ei. Poate pentru că Dan ştie să dăruiască fără să ceară nimic în schimb. Poate pentru că Dan ştie să te facă să râzi şi să plângi fără a schimba registrul grav în care este obişnuit să scrie.

Textul care frige pe timp de îngheţ

De atunci, Dan nu a mai aruncat în foc filele scrise, poate şi pentru că le-a scris la computer, ci le-a adunat pentru o altă carte. „Izvoare de timp sub trunchi de vremuri" a fost finalizată în martie 2009 şi a văzut lumina tiparului la începutul lunii mai. Dan mi-a făcut deosebita onoare de-a fi prefaţatorul acestui volum.

În căutările sale gnoseologice, autorul îşi găseşte echilibrul în braţele credinţei, aceasta devenindu-i sursă de viaţă şi îndemn. După îndelunga zbatere şi intensa trăire, rămâne pur şi imaculat în faţa vicisnitudinilor, perfecţiunea spre care tinde neafectându-i însă instinctul de autoapărare, care-l ajută să treacă prin jungla

formată din semenii săi. Sublimul şi grotescul care formează lumea înconjurătoare, sunt percepute exact, sunt diferenţiate şi disecate, autorul dorindu-şi să găsească şi găsind efectiv un panaceum universal pentru salvarea tuturor sufletelor: creştinismul.

Pentru a fi scriitor, există o condiţie sine qua non: să poţi să-ţi transformi gândurile, emoţiile şi trăirile în cuvinte. Iar Dani face acest lucru într-un mod desăvârşit. El nu caută cuvintele potrivite, ele îi apar fără efort, crescând ca un bulgăre de zăpadă, maturizându-se rapid şi atingând apogeul.

De aceea, nu întâmplător, volumul începe cu eseul „Cuvântul”: *„La început era cuvântul, (o spune chiar de la început Apostolul Ioan) iar omul (creaţie divină şi cel lăsat să stăpânească), a luat cuvântul şi l-a pus pe o tăbliţă. Aşa s-a născut scrisul!”...„Cuvântul rămâne cuvânt şi nu va putea nimeni şi nimic să-l oprească din al lui curs. El frate e cu timpul, ne este dat odată cu prima suflare, iar totodată cu ultima ne este luat”.*

Călătorind prin lumea imaginară a viselor, scriitorul constată că uneori nu visele devin realitate ci realitatea devine atât de incredibilă încât uşor poate fi confundată cu visul, iar

****

clipele vieţii devin „clipe de rumeguş - *trăire sau drum regăsit".*

Chiar dacă, dăruindu-ne din propria-i viaţă, autorul ajunge uneori să exclame: *„Mă simt gol şi sărac, atât de gol şi de sărac, săracă goliciune!",* se regăseşte în noianul de întrebări ce-l înconjoară şi revenind pe pământul fertil al cunoaşterii de sine îşi simte iarăşi *"sufletul, acea parte stranie ce-ţi dă aripi, iubire sau ură"*.

Iar sufletul său este deschis pentru bucuriile şi durerile tuturor: *„nu vreau să fiu altceva decât sunt şi să ştii că deşi mă dor durerile altora, eu tot am să scriu despre ele atât cât oi mai fi"*.

Ca să scrii despre opera lui Dan Orghici trebuie s-o citeşti, s-o reciteşti şi apoi să ai curajul să încerci să te ridici la nivelul scrierilor sale, deoarece el a primit un dar pe care nu l-au primit mulţi: spiritualizarea.

Nu mi se pare nimic mai concludent decât propriile-i cuvinte:*"Trăiesc cu crezul că suntem compuşi din aceleaşi materii ca stelele, doar că noi nu ştim cum să ardem. Uneori caut, alteori găsesc".*

Invitaţie la lectură

Paralel cu apariţia editorială tipărită a

volumul „Izvoare de timp sub trunchi de vremuri”, cartea a fost publicată şi pe internet, tot cu ISBN, pe siteul http://www.edituraemma.ro. Publicarea online este ceva mai nouă în România şi vine în sprijinul autorilor care, deşi talentaţi, nu au susţinerea economică pentru a-şi publica volumele şi a se face astfel cunoscuţi, sau a celor ce doresc să ofere cât mai multor persoane, spre lectură, volumele lor deja publicate în format tipărit.

Tocmai de aceea, Dan Orghici, a dorit şi publicarea online, pentru ca ceea ce s-a întâmplat în 2005 să nu se repete. Stocul tipărit se poate epuiza, cartea online rămâne însă şi poate fi accesată de oricine, poate fi citită direct sau salvată în calculator.

De asemenea, cred că pentru prima dată la Orăştie, cartea le va fi oferită cititorilor şi în format electronic. CD-ul va conţine ambele volume ale scriitorului Dan Orghici şi nişte surprize pe care vă las să le descoperiţi singuri.

****

Carte de la Orăştie

Într-una din zilele anului trecut, exact în momentul în care mă pregăteam să-mi închei ziua de muncă, o prietenă m-a invitat s-o însoţesc la Casa de Cultură, pentru a participa la lansarea unei cărţi de eseuri semnată Pătru-Dănilă Orăşanu. Deşi habar n-aveam despre cine e vorba, fiind amatoare de literatură, am acceptat cu bucurie.

În „Sala oglinzilor” se adunaseră deja mulţi iubitori ai cuvântului tipărit, cunoscuţi şi necunoscuţi, toţi nerăbdători să facă cunoştinţă cu cartea intitulată semnificativ „Urme”.

M-am gândit atunci că autorul a avut în momentul alegerii titlului, exact aceeaşi idee ca şi mine, care, nu cu mult timp în urmă editasem volumul „Paşi”, deci eram cu atât mai nerăbdătoare să-l cunosc.

Din păcate, domnul Jilinschi, Puiu - aşa cum îl numeau prietenii, a fost extrem de ocupat, prins fiind de amintiri şi reîntâlniri, încât nu am avut atunci bucuria de a face cunoştinţă cu dumnealui.

Cu toate acestea, personalitatea dânsului m-a subjugat şi m-a urmărit multe zile, mai ales după ce am citit – recunosc, pe nerăsuflate

– volumul pe care-l lansase. Discursul său simplu dar elevat, concret, fără înflorituri inutile, care curgea întocmai ca o conversaţie cu un amic, m-a fascinat.

Tocmai de aceea, într-o dimineaţă, când l-am văzut intrând la editura noastră, bucuria mea a fost imensă. Nu ştiam motivul vizitei, dar mă simţeam onorată că un om de factura dumnealui ne caută. Nu mă cunoştea; în marea de oameni care-l înconjurase la lansarea „Urmelor”, nu mă remarcase, dar conversaţia s-a legat repede şi m-am bucurat atunci când mi-a spus că ar dori să editeze un nou volum şi mai ales că ar dori ca volumul să vadă lumina tiparului sub logo-ul editurii „Emma” şi sub genericul „Din ce a fost, e şi am vrea să fie...carte de la Orăştie”. I se părea firesc ca o carte despre Orăştie şi despre orăştieni, să apară aici şi nu în altă parte, iar eu i-am promis că voi face absolut tot ce-mi stă în putinţă ca orăştienii să primească această carte despre cei care au fost sau mai sunt pe aceste meleaguri, îmbrăcată într-o formă frumoasă, ca şi conţinutul său.

Lectura cărţii intitulată sugestiv „Seminţe de gând” am început-o imediat, de pe CD, fără a mai sta pe gânduri, deoarece parcursesem

prima carte şi cunoşteam valoarea de scriitor a domnului Petre-Dănilă Jilinschi, omul modest şi amabil care a rămas „de-al oraşului”, indiferent unde l-au purtat paşii şi funcţiile deţinute, omul de la care ai oricând ceva de învăţat şi care este dornic să-ţi împărtăşească din experienţa sa, din amintirile şi sentimentele sale, nu puţine la număr, omul care este „un model de viaţă a celor ce au ţinut România în viaţă”, aşa cum bine sesiza în prefaţă domnul Nicolae Stanciu.

Autorul *seminţelor de gând* beneficiază de o memorie fantastică. Citindu-i eseurile, ai senzaţia că a păstrat în memorie oamenii şi locurile cu tot ce însemnau ei, bune şi rele, nu numai cu gânduri sau sentimente, dar şi cu mirosuri, gusturi sau amintiri.

Pe lângă asta, are o putere fantastică de a-şi exprima ideile pentru că, aşa cum mărturisea, nu este destul să ştii o fărâmă de gramatică sau de punctuaţie, important este să scrii despre ceva ce cunoşti foarte bine. Ori dumnealui, nu scrie ficţiune, scrie despre *viaţă*; trăită, muncită, gândită, cu suferinţe şi idealuri, cu iubire şi speranţă.

În acea zi nu am mai putut începe altceva. Nu puteam renunţa la lecturarea cărţii. Recunoşteam oameni şi locuri, simţeam alături

de autor şi-mi recunoşteam gândurile cărora nu le putusem da glas.

A fost o revelaţie, a fost o bucurie, a fost un regal.

Domnule Jilinschi, vă mulţumesc!

Poetul trecător prin timp

Parafrazând titlul volumului de debut al doctorului Pompiliu Caraşcă, poetul "trecător prin timp", pot să afirm cu certitudine că autorul este un om cu o educaţie desăvârşită, impresionantă pot spune, cu un fin simţ al umorului şi o condescendenţă demnă de invidiat.

Un editor nu-şi poate dori decât un astfel de autor, deoarece pregătirea unei cărţi de o asemenea anvergură presupune foarte multă muncă, seriozitate şi competenţă de ambele părţi.

De altfel mi-a făcut o mare plăcere să lucrez la această carte şi pentru că poeziile domnului doctor fac parte dintre cele care te pun pe gânduri, dintre cele la care te întorci mereu să le reciteşti în momentele bune sau mai puţin bune ale vieţii. De la prima şi până la ultima pagină, indiferent de starea de spirit în care te găseşti, poezia te captivează, te uimeşte şi te subjugă. Figurile de stil folosite, versurile subtile şi muzicalitatea, toate izvorâte dintr-un geniu poetic creator acţionează puternic asupra cititorului, lecturarea transformându-se într-o

obişnuinţă la care nu mai poate renunţa.

Sub zmeuriş de stele reci
Te-aştept, pe tainice poteci
(Sub zmeuriş, pag.24)

De nicăieri, grăbiţi, venim,
Mânaţi de dorul de lumină;
Nerăbdători, mereu, râvnim
Un strop de dragoste divină.
(N-avem răgaz, pag.34)

Umblă lin prin nopţile-mi sfâşiate
de insomnii, ca să-ţi pot auzi
paşii uşori şi diafanica fâlfâitul
unor aripi de înger.
(Umblă lin, pag.74)

Mi-e sufletul,
Înalt mesteacăn alb
(Zbucium, pag.157)

Grăunte-s de lumină pură
Înveşmântat în strat de zgură.
(Prapuri, pag.159)

Desigur că marile întrebări ale omenirii, întrebări care-şi caută răspunsul dintotdeauna, dar care fac deliciul vieţii fiecărui iscoditor şi căutător al frumosului şi adevărului absolut îl mistuie şi pe domnul doctor. Diferenţa constă doar în faptul că domnia sa găseşte şi răspunsurile, ba chiar mai mult, este sigur de ele, are convingerea că a găsit, nu piatra filosofală ci dragostea supremă, ceea ce-i aduce, firesc, liniştea sufletească care-l urcă pe culmile înalte ale POEZIEI.

Fiindcă se simte încătuşat între graniţele spaţio-temporale care-i sunt impuse, încearcă şi reuşeşte să evadeze în lumi paralele, utopice poate, ideale cu siguranţă, coordonate nu de legile fizicii ci de legile iubirii. O iubire nemărginită şi necondiţionată pentru tot ceea ce-l înconjoară, de la elementul mitic la stejarul din parc, de la zeiţele antichităţii la femeia zilelor noastre, de la filosofia vedica la crestinism, fără a nega nici una dintre ele, dar permiţându-le să-l înconjoare numai în limita propriei convingeri.

Închei recomandându-vă câteva versuri din poezia "Protesc inutil":

Apoi, pe nesimţite,
Ne vom pierde enigmatic,

Ne vom dezagrega atomic
Şi ne vom contopi cu materia magicului Cosmos
Şi cu eternitatea Timpului imuabil
Ai căror copii, naivi şi cuminţi,
Am fost, suntem şi vom fi, de-a pururi...
Şi, asta...e tot!!

Debutul unei poveşti

Sâmbătă, 4 aprilie 2009, la restaurantul "Şura" a avut loc lansarea cărţii de debut a domnului Gheorghe Pitarca, apreciat umorist, laureat al mai multor concursuri literare de profil, fin observator al realităţii înconjurătoare, pe care o transpune cu uşurinţă în planul virtual al poeziei, schiţei, povestirii sau poveştii erotice, genurile literare care sunt cuprinse în acest volum.

Cartea se numeşte sugestiv "Poveste cu final dulce" şi conţine, aşa cum ne promite autorul încă de pe copertă, specialul "umor mioritic" spre care, poporul român are dintotdeauna predispoziţie.

O sugestivă prezentare a cărţii mi se pare cea făcută de autor, în stilul său inconfundabil:

"Tot umorul din literatura universală se va ofili în umbra acestei capodopere pe care o aveţi în faţa ochilor, aşa că nu mai staţi pe gânduri şi citiţi-o, de la răsăritul pân' la apusul soarelui şi invers, să mai scăpaţi de stresul cotidian. Dacă apar nedoritele efecte secundare (stări de nervozitate, dureri de cap, ameţeli, greţuri, gânduri de suicid ş.a.), înseamnă că nu

ştiţi să citiţi...acest gen literar, foarte dificil pentru cele două tabere, scriitori şi cititori şi nu pot decât să vă recomand telenovela în care don' Alfonso - un bătrân bogat şi libidinos - aleargă cu limba scoasă după frumoasa lui servitoare Carmelita, care-i mărturiseşte (în timp ce aleargă în jurul mesei de 24 de persoane) că n-o să se împiedice numai dacă el, don' Alfonso, îşi va măcelări soţia, o hoaşcă plină de riduri şi varice, care trăieşte cu grădinarul, un român dat în urmărire internaţională...

Aşadar, cartea nu se adresează celor prinşi în "Programul naţional de imbecilizare prin televiziune!”

Aş putea spune fără să greşesc, că povestirile domnului Pitarca nu sunt niciodată ceea ce par. Exact atunci când cititorul crede că „a prins” ideea, că ştie finalul şi că nimic nu se mai poate întâmpla, firul poveştii se schimbă, totul ia o turnură neaşteptată şi încrezătorul cititor rămâne, la propriu, „cu gura căscată”, uimit de imaginaţia fără limite a scriitorului şi de modul său firesc de-a spune lucruri nefireşti.

Nu putem ignora nici poeziile care deschid volumul şi care, unite sub titlul „Melancolii de toamnă”, ne arată o altă faţetă a

scriitorului, aceea de om sensibil şi boem, care deşi nu-şi dezminte blazonul de umorist, ne convinge că ştie să mânuiască şi metafora cu aceeaşi uşurinţă.

În speranţa că „Povestea" domnului Gheorghe Pitarca nu se va sfârşi aici, îl felicit pentru acest volum, care va fi cu siguranţă o carte de referinţă în domeniu şi-i urez "noi şi măreţe împliniri" pe plan literar!

La stânga, sau romanul adevărurilor noastre

Într-o lume în care valorile sunt răsturnate, în care literatura nu mai are locul ei binemeritat, în care se citeşte din ce în ce mai puţin iar copiii sunt tentaţi mai mult de jocuri la calculator şi manele decât de lecturarea unui roman, apar încă, spre mirarea şi bucuria cititorilor înrăiţi, romane de excepţie.

Cine mai are curajul, să scrie şi mai ales să publice? Mult mai mulţi decât ar trebui, din păcate, deoarece s-a „liberalizat” şi accesul la editare. Totuşi, printre neguri, apare uneori şi câte o rază de soare, câte un scriitor adevărat, care nu are tupeul celorlalţi, nici aplombul limbii de lemn ci, modest şi sfios propune cititorului o perlă albă printre pietre negre. Un asemenea scriitor adevărat este şi Ioan Crişan, omul care a reînviat romanul românesc, omul care ne-a arătat că încă se poate, că mai sunt multe de spus şi că, dacă Dumnezeu ţi-a dat talent, putere de muncă şi linişte sufletească, poţi să duci la bun sfârşit un roman adevărat, aşa cum mulţi nu au mai citit din şcoală, când îi studiau

pe Rebreanu, Călinescu sau Slavici.

Romanul „La stânga” descrie medii sociale diferite şi problematici complexe. Personajele sunt adevărate, rupte din realitatea pe care o trăim şi le recunoaştem uşor după năravuri şi pretenţii, fiind tipice societăţii şi perioadei. Acţiunea romanului este dispusă pe mai multe planuri care merg uneori paralel iar alteori se intersectează, constituind imagini ale aceleaşi lumi măcinate de dorinţa de parvenire, de înavuţire rapidă fără muncă, de egoism şi prostie. În această lume, apare, ca şi cum s-ar înălţa dintr-un nufăr alb, plutitor pe oceanul dreptăţii şi corectitudinii, Bidinel, cel care luptă cu năravurile, cu dezmăţul şi viciul, care, salvator şi aducător de linişte şi fericire, modifică destinul nefast al fiinţelor care-i sunt dragi.

Cele două volume se îmbină într-o unitate a compoziţiei, cu o largă viziune structurală, sunt părţi ale aceleaşi vieţi care se alătură cronologic, problemele primului volum rezolvându-se firesc în cel de-al dolea şi reprezentând triumful fără echivoc al personajului principal, omul al cărui caracter este neîntinat şi a cărui moralitate nu poate fi pusă la îndoială: doctorul reîntors printre cei vii

din umbrele nopţii gândurilor sale.

Raymond Queneau spunea că „nu contează dacă cineva priveşte un număr nedeterminat de personaje aparent reale într-un spaţiu ficţional prelungit de-a lungul unui număr nedeterminat de pagini sau capitole. Rezultatul va fi întotdeauna un roman”. Cu atât mai mult, aş spune eu, rezultatul este un roman, dacă spaţiul ficţional devine definit iar numărul personajelor este identic cu ceea ce s-ar putea numi strict necesar.

Romanul „La stânga” este extrem de fluid, se parcurge nu numai cu uşurinţă ci mai ales cu nesaţ, cu bucurie, cu speranţă şi cu nerăbdare. Nu ştiu dacă reacţiile personajelor sunt sau nu previzibile uneori, poate că da, dar drumul parcurs de acestea pare firesc. După lecturarea romanului, cititorul are impresia că personajele au făcut exact ceea ce-au dorit, că l-au obligat pe scriitor să meargă el pe drumul lor şi că nu au putut fi convinse să se abată de la destinul şi voinţa proprie. Atât de reale sunt personajele romanului, încât constaţi că nu Ioan Crişan a hotărât soarta fiecărui personaj ci a consemnat doar ceea ce personajul însuşi hotărâse dinainte. Nu ştiu de ce, dar îmi imaginez cu scriitorul, terminând un capitol îl

recitește și, uimit de cele citite, care, poate, nu erau aidoma celor propuse dinainte, se întreabă cum de a reușit o scenă atât de bună sau cum de a "prins" atât de bine caracterul vreunui „poet", ziarist de conjunctură și șantajist notoriu sau vreunei „doamne" din noul val de îmbogățiți, gata oricând să jure că „orice om are prețul său". Cum? Simplu! Cu TALENT!

În mai 2009, la colocviul organizat la Alba Iulia de poetul Aurel Pantea, colocviu la care au participat prozatori și critici din toate generațiile, printre care s-a aflat și Nicolae Breban, coordonatorul dezbaterilor, s-a pus o întrebare care face parte, așa cum spunea Eugen Simion, dintre „eternele noastre neliniști" și anume: „Avem roman?

Evident, părerile sunt împărțite, dar criticii literari prezenți au fost de părere că romanul românesc actual „este greu de citit, eseismul excesiv îi reduce audiența" și, mai ales, că „tipul de conflict și tipologia nu sunt atractive pentru un cititor din civilizația imaginii".

Romanului „La stânga" îi lipsesc tocmai aceste elemente, ele fiind înlocuite cu simplitate, realitate și imagini, ceea ce-l situează în categoria romanelor puternice, care

vor supavieţui şi vor fi texte de referinţă pentru cercetătorii anilor viitori, fie ei lingvişti, istorici sau simpli cetăţeni.

Prin romanul „La stânga” se deschide o nouă etapă literară şi cu siguranţă nu este întâmplător premiul pentru debut pe care autorul l-a obţinut, cu acest roman, la Festivalul Naţional de proză „Liviu Rebreanu”, Bistriţa, 2006.

Şi pentru că dezbaterea despre roman nu s-a încheiat acolo, la colocviul de la Alba Iulia şi poate, nu se va încheia niciodată, îmi permit să intervin şi eu în discuţie şi să afirm, cu tot discernământul pe care mi-l conferă calitatea mea de cititor şi de scriitor: Da, avem roman! Nu credeţi? Citiţi „La stânga!”

Shaormiţa - povestea continuă

Privind ochii autoarei şi simţindu-i hotărârea, am fost sigură că se va ţine de promisiunea făcută şi că va continua peripeţiile Shaormiţei. Într-adevăr, la nici o jumătate de an de la apariţia primului volum, Oana Goidescu ne trimite din nou în lumea minunată a poveştii, acolo unde visele se întretaie cu realitarea iar noi le cuprindem în viaţa noastră şi ne bucurăm, trăind o copilărie fericită şi veşnică.

Tocmai de aceea, nu cred să fie întâmplător aleasă ziua de Crăciun pentru derularea poveştii. Crăciunul ne face pe toţi mai buni, mai înţelegători şi mai fericiţi.

„Bucuria le umplu sufletele, iar minunata atmosferă a sărbătorii se simţi cu adevărat. Începură să cânte colinde şi se amuzară de poveştile Shaormiţei cu Frosy şi France, pe care nimeni nu avea cum să ştie că le spune din propria-i experienţă.”

Aşa cum ne-a obişnuit deja, Oana se joacă cu figurile de stil, inventând expresii care ne uimesc şi ne încântă, *„O privire ciudată, ateriză dintr-un lung zbor pe chipul Shaormiţei”*, lăsându-ne să credem că le găseşte uşor, că fac parte din fiinţa ei şi că ni le împrumută doar, din

largheţea sufletului ei de artist.

„Norii lăsau la vedere bolta albastră şi limpede. O grămadă de ciuperci creşteau de-a lungul copacilor înfrunziţi. Mii de fluturi dădeau culoare naturii, zburând cu grijă printre ramurile copacilor. Păsări vesele cântau de zor, de parcă se născuseră a doua oară. Întreaga natură îşi revenise cu bucurie, după luni întregi de iarnă.”

Îi urez să urce treptele afirmării şi să ajungă o scriitoare cunoscută şi apreciată. Calea pe care a pornit este foarte grea, dar cu siguranţă plină de satisfacţii. De altfel, nu trebuie decât să-şi urmeze propriul crez, pe care-l regăsim în paginile acestei cărţi:*„Mereu lucrurile bune de află acolo unde te aştepţi mai puţin...Dacă gândeşti cu optimism, ai şansa de a realiza ceva la care nu te aşteptai, ai şansa să fii mulţumit de tine însuţi. Trebuie să realizezi totul pentru că uneori chiar trebuie, nu pentru a-ţi fi ţie bine permanent. Este bine să visezi, dar să fii realist. Visează cu realism, realizează visând. Totul are o limită, trebuie să ştii în cine să crezi. Cei dragi îţi sunt mereu alături. Poate să vină oricine peste noapte cu o baghetă magică ca să te vrăjească, fără a fi neapărat cineva bun. Bunătatea, adevărul şi prietenia se dovedesc prin fapte, nu prin vorbe.”*

Poezia fiorului lăuntric

Trecerea noastră pământeană nu este searbădă, deoarece Dumnezeu ne-a înzestrat cu cele mai de preţ daruri. Ne poate bucura un val de mare înspumat, o floare de mac zâmbind într-un lan, curcubeul în care s-au oprit ultimii stropi de ploaie, trilul îndepărtat al ciocârliei sau atingerea fină a zăpezii.

Unora însă, Dumnezeu le-a dat mai mult: talentul de-a potrivi cuvintele în versuri, de-a putea să-şi exprime propriile trăiri şi sentimente şi mai mult decât atât, de-a înţelege şi de-a exprima şi emoţiile şi gândurile celorlalţi.

Aceşti puţini „aleşi" scriu pentru că sunt obligaţi s-o facă, pentru că imaginile care li se succed prin faţa ochilor minţii se cer studiate în detaliu şi transferate pe hârtie în ceea ce, mult prea simplu numim „poezie".

Maria Cornea nu face niciun efort, poeziile ei nu sunt îndelung lucrate ci sunt scrise dintr-o suflare, din inimă, cu mult talent şi multă sensibilitate. Se simte fiorul lăuntric, ideea călăuzitoare şi părticica de suflet lăsată de poetă în fiecare vers. „Leacul din căuşul palmei" este darul Mariei pentru toţi iubitorii de poezie.

Să nu credeţi că poezia Mariei este una

siropoasă, plină de imagini poetice îndelung bătătorite şi lipsite de consistenţă. Nu, în nici un caz! Poezia ei este incendiară, revoluţionară, imaginile sunt inedite iar cuvintele simple şi clare redau existenţa aşa cum este ea, fără vreo încercare de „înfrumuseţare"; versurile sunt pline de atâtea adevăruri, unele chiar greu de rostit pentru alţii, încât citindu-le parcurgi cu ochii minţii istoria, religia, muzica şi ştiinţa lumii îmbinate simplu, natural, într-o poezie.

Dar să nu uităm ceva: umorul subtil care ne zâmbeşte printre rânduri şi care ne obligă să credem că peste toate nedreptăţile şi durerile lumii va triumfa - mulţumită speranţei care ne umanizează - dreptatea, călăuza spre fericire!

Plină de sensibilitate, autoarea ne mărturiseşte în postfaţa cărţii: *„Cititorule, ţi-am dat întâlnire cu gândurile mele, urâte şi frumoase deopotrivă. Le-am închis într-o carte;apoi am făurit aripa cu care zboară azi spre tine, gândul meu bun."*

La răscruce de sentimente

După lecturarea primelor versuri ale Taniei Nicolescu, sentimentele mele erau contradictorii: simţeam poezia ca pe o rană adâncă a unui suflet uimit de uşurinţa cu care poate trece printre meandrele existenţei pe care o simte totuşi apăsătoare:

"Cu ochii-nceţoşaţi de aşteptări
m-aplec peste harpa luminii
pe delicatele-i fire ţesând până-n zori
cuvintele fluturi, cuvintele flori
şi caldele răsărituri de soare
în mlădioasele adieri de vânt
ce lunecă printre fantasmele de nori."

(Fantasme)

Mai târziu, m-am obişnuit să primesc versurile Taniei Nicolescu aproape de momentul creaţiei.

Uneori, poeta revenea, perfecţionistă şi modifica câte ceva, îndrepta câte un gând nespus la locul lui sau poate, ce părea a nu fi destul de subtil şi destul de uşor de înţeles

totodată.

Versurile se revarsă cald dintr-un suflet în care numărul sentimentelor devine copleşitor, astfel încât se cer rânduite pe filele albe dintr-un notes pe care mi-l imaginez nelipsit din buzunarul poetei, gata să cuprindă în el toate emoţiile ceasurilor zilei de ieri, de azi şi de mâine:

"Mi-am luat inima-n palme-nfrigurată
şi larg fereastra sufletului mi-am deschis
ca s-o-ncălzeasc în razele firave
de soare-n ceas de taină regăsit.

Şi-mbrăşisând a bun ramas copacul
ce-n toamnă tăcut fruntea-şi pleaca
sub coaja-i aspră am simţit
o inimă la unison bătând
cu inima mea."

(Regăsire)

Sensibilitatea poetei dă naştere unor imagini deosebite, susţinute prin metafore inovative şi impresionante:

"ridicându-se brusc ca o aripă de delfin"
(Zbor secund)

"Cu mîinile goale
voi ieşi în ploaie,
lăsând-o să-mi curgă
pe faţă-n şiroaie
ca pe-o apa vie,
neîncepută,
ca pe-o binecuvântare..."

(Transhumanţe)

"Şi timpul se dilata,
cuprinzându-ne pe-amândoi;
călători pe spirala de-argint
ce cu muzica inimii
de cer ne unea"

(Platanul)

Nu pot decât să sper ca în ciuda unor critici mai mult sau mai puţin autorizate, care uneori au încercat să-i oprească condeiul, poeta Tania Nicolescu să-şi urmeze menirea şi să facă

ceea ce îi e rânduit: să scrie. Să scrie nu numai ca un simplu mijloc de a-şi exterioriza sentimentele şi de a-şi crea punţi de legătură cu mediul înconjurător, uneori ostil, alteori prietenos ci şi ca modalitate de a-şi ridica mereu creaţia pe treptele valorii poetice, în stilul său propriu cu care deja ne-a obişnuit.

Succes în continuare poetei, iar cititorilor, lectură plăcută!

În faţa durerii, cuvintele pălesc

Cu profundă durere, am aflat astăzi, 20 iunie 2008, că domnul profesor Petru Baciu, ne-a părăsit, plecând spre cele veşnice.

S-a născut la data de 7 septembrie 1930 în comuna Beriu, jud. Hunedoara. După 4 clase primare în satul natal, a urmat 7 clase secundare la Liceul "Aurel Vlaicu" Orăştie şi datorită desfiinţării instituţiei în 1948, a absolvit ultima clasă şi bacalaureatul la Liceul de Băieţi din Alba Iulia.

Între 1949 – 1953 a urmat Facultatea de Filologie a Universităţii " Victor Babeş " din Cluj şi a funcţionat, până în 1955, ca profesor de limba română la diferite şcoli şi licee. Între anii 1955 şi 1960 a fost inspector şcolar la Secţia de Învăţământ şi Cultură a raionului Orăştie iar din anul 1960 şi până la pensionare, profesor de limba română la Colegiul Naţional "Aurel Vlaicu" din Orăştie.

Deşi a slujit nu numai şcoala ci şi cultura românească prin volumele publicate şi prin numărul foarte mare de articole şi studii pe care le-a publicat în diferite reviste şi ziare în cele aproape cinci decenii, nu a renunţat niciodată la

calitatea de dascăl, după pensionare funcţionând până în anul 2004, tot ca profesor de limba română, atât la Colegiul Naţional "Aurel Vlaicu" cât şi la şcoli generale din zonă şi la Colegiul Tehnic "Alexandru Borza" din Geoagiu.

A publicat 22 volume, dintre care cele mai multe sunt dedicate satului natal, Beriu, meleagurilor orăştiene pe care le-a iubit, oamenilor din jurul său şi tradiţiilor populare româneşti.

În întreaga sa carieră a publicat 550 de studii şi articole în presă, 180 de lexicograme în "Orăştie – enciclopedie", a participat la 115 expoziţii culturale, literare şi de material didactic şi a publicat 44 de comentarii şi recenzii. În anul 2007, i s-au dedicat 30 de pagini în Dicţionarul "Personalităţi române şi faptele lor" (1950 - 2000) , apărut la Editura Panfilus din Iaşi.

Plecarea sa dintre noi este o grea pierdere, opera sa rămânând ca un reper în spiritualitatea românească şi amintirea Omului cu alese calităţi intelectuale şi morale o prezenţă de neşters în memoria celor care l-au cunoscut.

Dumnezeu să-l odihnească!

****

CUPRINS

****

****

****

9 789731 866338